ANT

Haftalık Dergi • 29 Nisan 1969 • Sayı: 122 • 125 Kuruş

Gençler MiT'i sanık sandalyesine oturtacak !

GİZLİ BELGE

ROCKEFELLER'DEN EISENHOWER'A

Türkiye'yi sömürme emri

HAFTANIN NOTLARI

Alkılıç sıhhi heyette

142. maddenin çilekeş mahkûmu Şadi Alkılıç, sağlık durumunun iyice ağırlaşması üzerine Adalet Bakanlığı'nın emriyle geçen hafta yeniden sıhhi heyete *sevkedilmiştir. Sıhhi Heyet,* Alkılıç'ın anayasanın 97/2. maddesine göre hapiste tutulup tutulamayacağına bugünlerde karar verecektir. Öte yandan yurt dışında Alkılıç'la ilgili yayınlar devam etmektedir. Uluslararası Basın Enstitüsü'nün mart ayında yayınlanan bülteninde şöyle denilmektedir: «Şayet Alkılıç, dünya basınında kendisine bir makale yüzünden verilmiş olan ağır ceza dolayısıyla tanınmışsa, bu ne yazık ki, Türkiye'de gazeteci ve yazarların uğradığı çeşitli baskıların bir örneğinden başka bir şey değildir. Bu durum, bu ülkede gittikçe daha şiddetli *bir huzursuzluk* yaratmaktadır. Batı demokrasilerinde böyle bir olay olanaksızdır. Şadi Alkılıç'ın durumunda bir adli hata vardır bunun mutlaka düzeltilmesi gerekmektedir. Son haberlere göre kalb hastalığına tutulmuş bulunan Şadi Alkılıç, sıhhi sebepler dolayısıyla serbest bırakılmalıdır.»

20 nisan

Türkiye'deki Amerika

NATO İş Sendikası'nın İzmir'deki Amerikan işyerlerinde, işçilerin kanuni haklarının verilmemesi üzerine başlattığı grev devam etmektedir. Amerikalılar, küstahlıklarını son dereceye vardırarak grevci işçilere sık sık hakarette bulunmaktadırlar. Amerikan Assubay Kulübü Müdürü Robert C. Hamvey, bir grev çadırının tentesini hakaret kasdiyle yırttığı için adliyeye verilmiştir. NATO İş Sendikası Başkanı Kemal Öz ise, Amerikalılar tarafından yerlerde sürüklenmiş ve bayıltılıncaya kadar dövülmüştür. Öz, Amerikalıların elinden grevci işçiler tarafından kurtarılmış ve bu olay da savcılığa intikal ettirilmiştir. Halen Amerikan Liman Komutanlığı başkanlığında da başlayan grevden sonra, onbir Amerikan işyerinde de grev sürdürülmektedir. Türk işçileri gerekirse, Amerikan sömürüsüne karşı büyük bir miting de düzenleyeceklerdir. Öte yandan İstanbul'da Harp İş Sendikası'*na bağlı işçiler, TUSLOG'a* bağlı Sahpazarı «TUSLOG DET 33» işyerinde ve TUMPANE şirketinde greve başlamışlardır. 400 Amerikalının aileleriyle birlikte Türkiye'den ayrılacakları gerekçesiyle TUSLOG'un 29. müfrezesinin kapatılması üzerine 200 Türk işçisi açıkta kalmıştır. TUSLOG, bu işçilere de kanuni haklarını vermemektedir.

Proleter'e baskı

Kadıköy'deki minibüs ağası Burhan Köksal'ın, Proleter Şoför Yalkın Özerden'e karşı kanunsuz zorbalığı defalarca savcılığa intikal ettirildiği *halde bir türlü önlenmemektedir.* Son olarak 11 Nisan ve 13 Nisan tarihlerinde de Kadıköy Minibüsçüler Cemiyeti Başkanı Burhan Köksal, iki defa Proleter Şoförün yolunu keserek vasıtaya tecavüzde bulunmuştur. Emniyete yapılan şikayetler göreviler tarafından örtbas edilmekte, mütecaviz minibüs ağası açıkça korunmaktadır. Bu tecavüzler ve emniyetin mütecavizle işbirliği çeşitli belgelerle tesbit edilmiş olup Proleter Şoför'ün başına bir şey gelmesi halinde, daha önce uyarılmış olan resmi makamlar da sorumlu tutulacaktır.

Aybar köylerde

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı, Trakya gezisini tamamladıktan sonra diğer illerde de köy gezilerine devam etmektedir. Ankara'nın bazı köylerini ziyaret eden Aybar, CHP'nin tutumunu eleştirerek «CHP'ye göre emekçi halkın iktidara bizzat gelmesi ve işlerin yürütümünde söz ve karar sahibi olması söz konusu değildir. AP'nin temsil ettiği bugünkü büyük toprak ağaları ve büyük tüccarların doğrudan iktidarı yerine, CHP'nin temsil ettiği ve Türkiye'yi 600 yıldır idare etmiş olan yüksek memur ve *mütehassıslar kadrosunun* iktidarı geçecektir. Böylece ağalar ve tüccarların iktidarı, bazı reformlarla dolaylı olarak sürdürülecektir. CHP'ye göre düzen değil, dümen değişecektir. Mesele, bugünkü kapkaç kapitalist düzenin değişmesidir» demiştir.

21 nisan

Amerikan tehdidi

Sovyet Hükümeti'nin resmi organı Pravda, Ankara Temsilcisi İvan Ulgakof'un imzasıyla yayınladığı bir makalede, Türkiye'deki yabancı askeri üslerin Türkiye'nin egemenliğini çiğnemekle kalmayıp, aynızamanda güvenliğini de tehdit ettiğini belirtmiştir. CIA'nın Amerikan üsleriyle ilgili olarak hazırladığı son *raporun da,* Türkiye halkı için tehlikeyi doğruladığını belirten Pravda, ikili anlaşmaların gerektiği zaman Türkiye'ye müdahale hakkını Amerika'ya tanıdığını yazmakta, «Amerika, Türkiye'deki *siyasi havanın kendisine elverişli durumda olmadığına* kanaat getirdiği vakit bu hakkı kullanabilir» demektedir.

Bir saldırı daha

TÖS ve *19 Mayıs Fikir Kulübü'nün* çağrılısı olarak «Başbakan ve Uşağı» adlı oyunu temsil etmek üzere Samsun'a giden Başkant Tiyatrosu'nun bazı oyuncuları, Sümer Sineması'na baskın yapan saldırganlar tarafından yaralanmışlardır. Başlarında AP Samsun Milletvekili Şevki Yücel'in kardeşlerinin bulunduğu saldırganlar, daha sonra da telefonla tehditlerine *devam etmişlerdir.* Öte yandan Gaziantep'te TÖS ve Öğretmenler Yardımlaşma Derneği yararına «Pir Sultan Abdal» oynayan Halk Oyuncuları hakkında da «Kürtçülük ve komünizm propagandası» yaptıkları iddiasıyla soruşturma açılmıştır.

Cunta'nın 2. yılı

Amerika'nın desteğiyle demokrasiyi boğazlayarak darbe ile iş başına gelen Yunan faşist cuntası ikinci yılını törenlerle kutlamıştır. Törenlerde halk cuntayı protesto etmiş, başka ülkelerde de protesto gösterileri yapılmıştır.

22 nisan

İlaç soygunu

Millet Meclisi «İlaç Araştırma Komisyonu» üyeleri bir basın toplantısı düzenleyerek, araştırmanın dehşet verici sonuçlarını açıklamışlardır. Yerli ve yabancı ilaç firmalarının yüzde 250 - 1000 oranında kâr ettikleri, özellikle bir yabancı ilaç firmasının sermayesini beş yılda yüzde 1859 oranında artırdığı, Türkiye'de kullanılan ilçların üçte birinin tedavi yönünde hiç

bir etkisi bulunmadığı, yılda ortalama 399 milyon liralık ilaç israfı yapıldığı komisyon tarafından tesbit edilmiştir. Açıklamaya göre, ilaç sanayiimiz gittikçe yabancı etkisi altına girmekte ve Türkiye yabancı ilaç tröstleri tarafından tam anlamıyla soyulmaktadır.

Burkay'a saldırı

TİP Genel Yönetim Kurulu Üyesi ve Tunceli İl Başkanı Avukat Kemal Burkay, TİP teşkilatı kurmak üzere gittiği *Erzincan'da 30 kişinin birden* saldırısına uğramıştır. Çıkarcı çevrelerin düzenlediği bu saldırının sanıklarından hiçbiri yakalanamamıştır!

Jandarma müdahalesi

Maden İş Sendikası'nın Sümerbank'a bağlı Konya Krom Fabrikası'nda başlattığı grevde, bir sarı sendikanın grev kırıcılığı yüzünden çatışmalar olmuş, iki işçi yaralanmıştır. Kavgayı önlemek gerekçesiyle müdahale eden jandarmalar ise, grev kırıcıların işyerini çalıştırmasına imkân hazırlayarak patrona hizmet etmişlerdir.

23 nisan

Ulusal Egemenlik!

Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın 49. yıldönümü ulusal değil, çıkarcı çevrelerin sınıfsal egemenliği altında kutlanmıştır. Yoksul halk çocuklarının *ayakkabı* boyacılığı ve gazete satıcılığı yaptığı meydanlarda zengin çocukları cicili bicili giydirerek kutlanan bayram dolayısıyla devrimci kuruluşlar çeşitli bildiriler yayınlayarak ulusal egemenliğin fiilen kazanılabilmesi için emperyalizmle ve işbirlikçileri ile mücadele etmek gerektiğini ifade etmişlerdir. İTÜÖB. ve İTÜTOTB bildirilerinde, «Acı gerçeklere karşılık ulusal *egemenlik* bayramının çocuk bayramına dönüştürülüp gelecekte ulusal egemenliğe sahip çıkacak çocukların beyinlerini yıkamağa çalışmak, artık çocukları bile kandıramayacaktır» denilmektedir. Yalova Yüksek Öğrenim Derneği de, Yalova'daki kutlama töreninde kendilerine söz hakkı verilmemesini protesto etmiştir.

NATO provokasyonu

NATO ülkelerine ait 60 savaş gemisi ile 300 kadar uçağın katıldığı 13 gün sürecek «Şafak Devriyesi» adlı NATO tatbikatı, Akdeniz'de başlamıştır. Ortadoğu'da gövde gösterisi yapmak üzere hazırlanan NATO tatbikatı dolayısıyla Sovyet donanması da harekete geçerek bir çok savaş gemisini Akdeniz'e çıkartmıştır. NATO üyesi Tür*kiye de, bu tehlikeli kuvvet* denemesine Amerika safında alet edilmektedir. Stratejik Etüdler Enstitüsü'nün yayınladığı The Military Balance adlı kitapta açıklandığına göre bütün askeri kuvvetlerini NATO, yani Amerika emrine veren tek ülke Türkiye'dir. Bütün gücü ile Türk silahlı Kuvvetleri NATO'nun Amerikalı başkomutanının emrinde bulunmaktadır.

Temizlik işçileri haklarını istiyor!

Kâğıthane Belediyesi'nin temizlik, fen ve su işleri servisinde çalışan 170 işçi, Belediye Başkanının toplu sözleşme yapmaması üzerine greve başlamışlardır. Geçen pazar toplu sözleşme imzalamayan Belediye Başkanı Zeki Ural'ı protesto için bir yürüyüş yapan ve ellerinde «Harpte en önde, hakta en gerideyiz», «Aldığım maaş 240 lira, cenazemi kaldırmaz», «Sokakta uyuyanlar sokakta uyanacak», «Fakir yemez, yaşamaz, hayal eder», «Et 16, yevmiye 10 lira» gibi cümleler taşıyan işçilerin bağlı bulunduğu «Hür Genel İş» Sendikası, haklar alınıncaya kadar grevin devam edeceğini açıklamıştır.

1 MAYIS KUTLU OLSUN!

Bu hafta bütün dünyada 1 Mayıs İşçi Bayramı büyük törenler ve şenliklerle kutlanacaktır. Türkiye'de de 1923 İzmir İktisat Kongresi'nden sonra 1 Mayıs «İşçi Bayramı» olarak kutlanmışsa da, işçi sınıfının bilinçlenmesinden korkan bürokrat iktidarlar, zamanla ağır baskılar yaparak 1 Mayıs'ı kutlanmaz hale getirmişlerdir.

İşbirlikçi ve Amerikancı Türk İş ise, her alanda olduğu gibi bu konuda da sınıfına ihanet ederek 24 Temmuz'u «İşçi Bayramı» ilan etmiş ve Türkiye işçi sınıfını, bütün dünyadaki işçi kardeşlerinin ortak bayramından kopartmıştır.

İki yıldan beri Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu, aslında işçiler için kara bir gün olan 24 Temmuz'u reddederek 1 Mayıs'ı gerçek «İşçi Bayramı» olarak kabul ettiğini ilan etmiş bulunmaktadır.

Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu, bu 1 Mayıs için Türkiye işçilerine şu mesajı yayınlamıştır:

«Bütün dünya emekçilerinin daha mutlu bir yarına, daha güvenli bir yaşama kavuşmak için giriştiği mücadelelerin birleştiği 1 Mayıs gününü, devrimci işçilerin biricik temsilcisi olarak yürekten kutlarız.

Bu bayramı Türk işçileri yine sıkıntı içinde, yine işsizlikten yorulmuş, yine haklarını tüm olarak alamamış, yine sömürünün dişlisinden kurtulmamış, anayasanın öngördüğü sosyal adaletin hükümsürdüğü bir düzene kavuşmamış olarak geçiriyor. Üstelik yeni kanun tasarıları işçilerin, sosyal bir sınıf olarak demokratik yoldan devlet yönetimine ağırlığını koymasını önleyici hükümler getiriyor.

Emeğiyle çalışan milyonlarca işçinin hâlâ ilkel törelerle çalıştırıldığı, kanun güvencesinden yoksun bırakıldığı bir yılda, öteki kardeşlerine göre daha iyi durumda olan endüstri işçilerinin öncülük etmesi gerekmektedir. Köylüye, tarım işçisine, küçük esnafa, hünerinin, becerisinin karşılığını alamadığı zenaatkâra, endüstri işçilerinin öncülük etmesi, onların anayasa ilkelerinin gerçekleştirilmesi hattında birleştirilmesi baş ödev olmuştur. Bütün emeğiyle geçinenlerin bilinçlenmesinde, sendikalı bilinçli kardeşlerimizin yılmadan, usanmadan uyarıcı çabalarını göstermesi zorunludur. İktisaden başkasına bağlı olanlardan yana ilkeler getiren Anayasamızı eksiksiz uygulatmak için, işçi sınıfının gerçek temsilcilerinin seçimle Büyük Meclise girmesinden başka çare yoktur. 1969 Türkiyesinde biz işçiler, 1 Mayıs İşçi Bayramını kutlarken yakın bir gelecekteki günlerin sınavını iyi verecek bir hazırlık içinde olmanın sorumunu iliklerimize kadar duymalı ve duyurmalıyız.

Yaşasın her bakımdan özgür, her bakımdan bağımsız Türkiye ülküsü için anayasa haklarına sahip çıkan işçiler!

Yaşasın mutlu yarınları getirecek çabalara katılan bilinçli kardeşlerimiz.

Yaşasın Devrimci eylem...»

DİSK Yürütme Kurulu

24 nisan

Öğretmen Kıyımı

(Danıştay kararlarına rağmen bu kararları çiğnemeye ve öğretmen kıyımına devam eden Milli Eğitim Bakanlığı, son olarak TÖS ve TÖDMF Genel Başkanı Fakir Baykurt'u, Danıştay kararına aykırı olarak Islahiye İlçesi'nin Fevzipaşa Ortaokulu'na atamıştır. Bu olayla ilgili bir bildiri yayınlayan TÖS ve TÖDMF Genel Yürütme Kurulları, Milli Eğitim Bakanı'nın her eylemi ile kanunlara ve anayasaya ters düştüğünü belirtmiş, Baykurt'un sendikal ve örgütsel görevlerini yapamaz duruma getirilmesini şiddetle protesto ederek, «Baykurt'un sürüldüğü bucaklarda seve seve çalışmağa hazırız. Ancak Türk öğretmeni anayasal haklarını kullanırken kendisine yapılan bu haksız baskıları nefretle karşılamaktadır» demişlerdir.

Süper benzin kazığı

■ Yabancı petrol şirketleri, Türkiye'ye yeni bir kazık daha atmışlardır. Uzun süreden beri iktidar üzerinde devam ettirdikleri baskılar sonunda yüksek fiyatlı ve yüksek oktanlı «süper benzin» satmak iznini kopartan yabancı şirketler, geçen hafta şoförlere normal benzin vermemişler ve süper benzin almak zorunda bırakmışlardır. Avrupa'nın süratli trafiği için imal edilen süper benzinin Türkiye'deki trafik tıkanıklığında kullanılması «kel başa şimşir tarak» olmaktan ve yabancı tröstlere yeni bir vurgun imkanı sağlamaktan başka bir anlam taşımamaktadır.

25 nisan

ANT yargılandı

■ «Faşizmin Ayak Sesleri» başlıklı yazıdan dolayı Doğan Özgüden ile sorumlu müdürümüz Alpay Kabacalı, 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde «emniyet kuvvetlerini tahkir» iddiasıyla yargılanmışlardır. C. savcısı, bu defa yazıda emniyet kuvvetlerinin değil, hükümetin tahkir edildiğini ileri sürerek dosyayı geri istemiştir; Mahkeme talebi görüşmek üzere duruşmayı 5 Mayıs'a ertelemiştir. Öte yandan ANT dâvaları, Uluslararası Basın Enstitüsü'nün mart bülteninde söz konusu edilmiştir. Bültende, «Türk basını hakkında dikkati çeken dâvalar açılmaktadır. Örneğin, solcu haftalık ANT Dergisi sahibi Doğan Özgüden ve bir çok arkadaşları çeşitli mahkemelerde yargılanmaktadırlar» denilmekte ve bunun demokratik yönetimle bağdaştırılamayacağı belirtilmektedir.

Başsağlığı

Arkadaşımız Yalçın Çetin, geçen hafta babasını kaybettiği için bu sayıya «GÖZ GÖRE»yi çizememiştir. Gelecek haftadan itibaren karikatürlerine devam edecektir. Öte yandan gazeteci arkadaşımız Ayhan Yetkiner'in de geçen hafta babası vefat etmiştir. Her iki arkadaşımıza ve ailelerine başsağlığı dileriz.

26 nisan

Pasifikasyon

■ Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde Amerikancı Rektör Kurdaş'ın pasifikasyon hareketi devam etmektedir. İlk önce yedi öğrencisini polise jurnal eden Kurdaş, bu defa da iki asistan hakkında gıyabi tevkif kararı çıkartılmasını sağlamıştır. Görevlerine son verilen Asistan Muammer Soysal ile Asistan Ergin Günçe yaptıkları açıklamada, rektörün anayasaya ve iş kanuna aykırı olarak görevlerine son verdiğini belirtmişler, Danıştay'a başvurup haklarını geri alacaklarını söylemişlerdir. Halen 16 öğrenci tutuklu bulunmaktadır. Haklarında gıyabi tevkif kararı verilen yedi öğrenci ise hâlâ ele geçirilememiştir. Çapa'daki Yüksek Öğretmen Okulu'nda ise Müdür Ayhan Doğan, Danıştay'ın durdurma kararına rağmen, haklarında «temelli okuldan çıkarma» cezası verilen 10 sosyalist öğrenciyi okula kabul etmemektedir. Öğrenciler karara uymayan müdürü mahkemeye vereceklerdir.

Komando baskını

■ Erzurum'da Fikir Kulüpleri Federasyonu Sekreterliği'nin düzenlediği bir şiir matinesi, sanat ve kültür düşmanı MHP komandoları tarafından basılmak istenmiştir. Nazım Hikmet'in şiirlerinin okunduğu salona giremeyen komandolar içeri giremeyince dışarıda ulumağa başlamış, zabıta kuvvetlerinin müdahalesiyle herhangi bir olay çıkması önlenmiştir. Olaydan sonra üniversitede öğrenime üç gün ara verilmiştir.

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

Oltadaki Balık

28 Nisan'ın üzerinden dokuz yıl geçti. Kapıkulu bürokrasisi ile besleme burjuvazi, Türkiye'deki politik mücadeleyi yine bir takım biçimsel ve yüzeyde sorunların kısırdöngüsüne hapsetmek gayretinde... Tam seçimlere gidileceği sırada ekonomik ve sosyal sorunlar bir yana bırakılmış, TRT üzerine kıyametler kopartılıyor. Söz düelloları, engellemeler, zorlamalar birbirini kovalıyor. Nedir bu TRT meselesi? İlk kuruluşu sırasında MBK'nın da gayretiyle TRT'de köprübaşları CHP'lilere teslim edilmiş ve muhalefete düştüğü sırada bile radyo CHP'nin borazanı olmak durumunu sürdürmüştür. AP ise, bir iktidar partisi olarak, TRT'nin yönetimine tamamen el koymak istemektedir. Mesele bundan ibarettir. Amerika'dan icazetli «Paşa», tam koalisyon başı olma planları kurduğu bir sırada, TRT gibi önemli bir silahı elden kaçırmamak için elinden gelen hiçbir şeyi ardına komamakta, Çankaya'nın kapısını çalmayı dahi göze almaktadır. Demirel ise, «Paşa»nın koalisyon hesaplarını gördüğü içindir ki, ne bahasına olursa olsun, TRT'yi ele geçirmek, tek başına iktidarı yoğun bir radyo propagandasıyla garantilemek çabasındadır. Kaldı ki, her iki tarafın bu TRT kavgasında başka hesapları da vardır. Dokuz yıl önce kendisine iktidar yolunu açan devrimci gençliğe «aşırı solcu, bozguncu, yıkıcı» damgasını vuran Paşa, bu ihanetini TRT üstüne gürültü kopartarak örtmeye çalışmakta, «Eski Demokratlar» meselesiyle başı dertte olan Demirel ise, dikkatleri başka yöne çekmek, YTP'nin ve CHP'nin çomakladığı meseleyi hasıraltı etmek istemektedir.

RADYO CHP'nin elinde kalsa ne olacak, AP'nin eline geçse ne değişecektir? Her iki halde de emekçi sınıfların devrimci sesini duyuracak bir yayın beklemek mümkün müdür TRT'den? İşte, CHP'lilerin yönetimindeki TRT'nin yayınları ortada... Hangi devrimci ve anti - emperyalist eyleme doğru dürüst yer verilmiştir? Hangi dış olay Amerikancı olmayan bir yorumla yansıtılmıştır? Amerikancı ve işbirlikçi sendikaların bildirileri dakikalarca okunurken, devrimci sendikaların hangi bildirisinden tek kelime olsun söz edilmiştir? Egemen sınıfların dümensuyundaki partilerin sade suya tirit konuşmaları dahi kelimesi kelimesine verilirken, emekçi sınıfların tek siyasi örgütü Türkiye İşçi Partisi'nin konuşmaları ısrarla halktan gizlenmiştir. Böylesine ihanet içinde bulunan bir TRT ister CHP'de olsun, ister AP'de olsun, bizim için önemi yoktur. Bu bakımdan, meclisteki sosyalist milletvekilleri, TRT'nin bugünkü statüsünü CHP ile aynı safta AP'ye karşı savunmak hatasına düşmemeli, kapıkulu bürokrasisinin de, besleme burjuvazinin de TRT üzerindeki oyunlarına aynı şiddette karşı çıkmalıdırlar.

BU hafta ANT'ın orta sayfalarında yayınlanan mektup, CHP'siyle, DP'siyle, MBK'sıyla, AP'siyle gelmiş geçmiş iktidarların Amerikan dümensuyunda Türkiye halkına nasıl ihanet ettiklerini bir kere daha belgelemektedir. Amerikan petrol imparatorunun eski Cumhurbaşkanı Eisenhower'a verdiği direktifleri ibretle okumak gerek... Her ağızlarını açışta «NATO'ya, CENTO'ya bağlılık»tan dem vuran, anti - amerikan, anti - emperyalist eylemleri «bozgunculuk, yıkıcılık, aşırı solculuk»la suçlayanların ipleri kimlerin elindedir, bu belgede açık seçik ortaya konmaktadır. Türkiye, Amerikan petrol imparatoru için «Oltadaki balık»tır! Balığın ağzına oltayı takan ise İsmet Paşa'dır. Diğer iktidarlar da, bazı ayrıntılardaki farklı davranışlarına rağmen kendi garantilerini bu oltanın ipinde bulmaktadırlar. İşte 28 Nisan'ın yıldönümünde devrimci gençliğin asla ve asla ihmal edemeyeceği çıplak gerçek. Dokuz yıl önce biçimsel demokrasi kavgası veren gençlik, bugün tekrar aynı kısırdöngüye kendini kaptırmadan oltanın ipini elinde tutan Amerikan emperyalizmine ve onun işbirlikçisi Amerikancı bürokrat - toprak ağası - besleme burjuvazi üçlüsüne karşı mücadelesini emekçi halk kitleleriyle omuz omuza vermek zorundadır. Türkiye'nin bağımlılıktan ve sömürüden kurtuluşu, 28 Nisan'ı kutlayanların, 1 Mayıs'ı kutlayanlarla ittifakındadır.

M.i.T. SANIK SANDALYESiNE OTURTULACAK

● Hürriyet gazetesi'nde gençlik eylemleri'nin Sovyetler tarafından yönetildiğine dair düzmece belgeler yayınlatan MİT'i gençler ve avukatları mahkemeye verecekler.

ORTADOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ'NDE ÇATILAN SILAHLAR
— Devrimci gençliğe karşı mı kullanılacak? —

SON boykoy ve işgal hareketleri sırasında devrimci gençliğe açıkça ihanet eden İsmet Paşa'dan «icazet» çıkar çıkmaz, bugüne kadar gençlik olayları konusunda temkinli ifadeler kullanan gazeteler de, birdenbire devrimci gençliğe karşı eşi görülmemiş bir iftira ve suçlama kampanyasına girişmişlerdir. En ılımlı yazarlar dahi, boykot ve işgal hareketlerini yürüten devrimci gençleri «aşırı solculuk, bozgunculuk, yıkıcılık»la suçlamağa başlamışlardır.

Bu suçlama kampanyasında en ileri giden ise, Hürriyet Gazetesi olmuştur. Türkiye'nin bu en yüksek tirajlı gazetesi, geçen hafta yayınladığı bir yazı serisinde, Türkiye'deki gençlik hareketlerinin yurt dışından yönetildiği iddiasını belgelendirmek için arka arkaya bir takım vesikalar yayınlamıştır.

Hürriyet'in James Bond romanlarına taş çıkartacak tefrikası, Rusların Suriye'de yetiştirdiği ve İstanbul Teknik Üniversitesi'nde öğrenci olan bir gencin yakalandığını bildirmekle başlamıştır. Gerçi bu haberde, Necdet Mualla adındaki gencin öğrenci hareketlerinde rol oynadığına dair bir ifade yer almamış, fakat kamuoyunun gençlik hareketleri üzerine en hassas olduğu bir dönemde Teknik Üniversite gibi devrimci eylemin en yoğun olduğu bir üniversitenin öğrencilerinden birinin «casus» olarak yakalanması, kafalarda bir çok istifham yaratmıştır. Hele haberde yer alan **«Komünizme inanmıştı. Ajanlık ve casusluk görevini kabul etmemesi idealizme ihanet olacaktı. Necdet Mualla da, diğer bir çok örneği gibi idealizm yolundan ajanlığa kayıyordu»** cümleleri, «Paşa»nın dahi aşırı solculukla suçladığı gençlerin hepsinin Sovyet ajanı olabileceği ihtimalini ister istemez akla getiriyordu.

Hürriyet'in asıl bombası ertesi gün patladı.

«Türkiyede Cirit Atan Casuslar» tefrikasının ikinci bölümünde, dolmuşta unutulan domuz derisi bir çanta üzerine müthiş bir casusluk hikayesi kuruluyordu. İddiaya göre, Büyükdere dolmuşunda domuz derisi bir çanta unutulmuş, bu çantayı bulan şahıs merak edip içini açtığı zaman iki daktilo «Ekselans» diye başlayan 24 Şubat 1969 tarihli mesaj türkçe yazılmıştı ve anlaşıldığına göre Türkiye'de görevli bir Sovyet yüksek memuruna hitap ediyordu.

Casusluk tefrikasında Sovyetler'e hizmet etmekle suçlandırılan Avukat Turan Tamer

Gazete bu mektubu, Ankara Temsilcisi Cüneyt **Arcayürek'e** havale etmiş, o da bunu **«Birinci sınıf iş»** kabul ederek kolları sıvamış, bu ipucundan hareketle tam bir buçuk ay «çeşitli kapılar»ı çalmış, nihayet Türkiye'deki Sovyet Casusluk Teşkilatı'nı meydana çıkartmıştı.

Cüneyt Arcayürek'in başta Başbakan Demirel olmak üzere devletin ileri gelenleriyle ne kadar sıkı fıkı olduğunu, en mahrem devlet sırlarını dahi ne kadar kolayca ele geçirdiğini çeşitli haberleriyle bilenler için Hürriyet'in yayınlayacağı bilgiler gerçekten önem taşıyordu.

Ancak bu arada bir nokta yine de akılları karıştırıyordu. «Ekselans»a yazdığı mektupta kendisinin 1953'ten beri, yani 16 yıldır Sovyet casusluk servisinde çalıştığını belirten bir profesyonel ajan, nasıl olur da koskca domuz derisi çantayı, hem de içinde çok önemli bir belge olduğu halde, bir dolmuşta unuturdu? Hem böyle profesyonel bir casusun, bütün teşkilatı ele verebilecek kadar önemli bir mesajı, şifre kullanmaya dahi lüzum görmeden açık açık türkçe yazmasına, hiç dedektif romanı okumamış kişilerin bile aklı bir türlü ermiyordu.

Cüneyt Arcayürek'in «birinci sınıf iş»i kovuştururken çaldığı kapılar arasında hiç şüphesiz Milli İstihbarat Teşkilatı da olmalıydı. Eh, teşkilat da, böyle bir ipucu ele geçtikten sonra, Demirel'lerin, Çağlayangil'lerin, Topaloğlu'ların en mahrem devlet sırlarını açtıkları bir gazeteciye Sovyet casusluk teşkilatı hakkında bildiklerini vermeyip de ne yapacaktı?

Bu bilgileri de aldıktan sonra Hürriyet'in tefrikası, gerçekten «birinci sınıf iş» olup çıktı.

Ancak, bu «birinci sınıf iş»in içinde bir bityeniği vardı. O da Hürriyet'in eline geçen ajan mektubu(!)ndaki bir paragraftı. 16 yıllık profesyonel ajan, Sovyet Casusluk Teşkilatı'nın Türkiye'de hata üstüne hata yaptığını ileri sürdükten sonra «Ekselans»a şu örneği veriyordu:

«Talebe hareketleri ile en ufak ilgi gösterecek bir açık

POLİTİKA VE ÖTESİ

mehmed kemal

MARUZAT

Beşiktaş'ta bir sobacı var. Mevsim döndüğü için sobaları, boruları yaldızlıyor. Kurusun diye dükkânının önüne diziyor. Boruların ucu Yıldız Sarayı'na doğru. Sultan Abdülhamit Han padişahtır. Astığı astık, kestiği kestik. Hemen maruzatta bulunuyorlar:

«— Beşiktaşlı sobacı Yıldız'ı topa tutuyor».

Boruların ağzı Yıldız'a doğru ya. Bunun ihbarcılıkta, nazikane deyimiyle adı «maruzat»tır. Koşup, geliyorlar, bakıyorlar ki, ortada top yok, soba borusu var. Maruzat yanlış, ama bunu da kılıfına uyduruyorlar:

«— Yıldız'ın topa tutulacağı düşüncesini yayıyor.» diyorlar.

Maruzat yanlış, derde sokacaklar adamın başını... Fakat gene bu maruzatçıları haklı çıkarmak gerekli. Haklı çıkıyorlar da. Düşünceyi suçlandırıyorlar. Adamın yaymak istediği, Yıldız'ın topa tutulabileceği düşüncesi.

Sobacı hapı yutmuştur. Hapis mi ediliyor, öldürülüyor mu, bilmiyorum. Fakat en azından sürgüne gönderilmiştir belki de.

Soba borularının ağzını Yıldız'a çevirdiği için, gitti, gider.

100 - 150 yıllık siyasi tarihimiz içinde bir çok kimsenin geçimi «maruzat»tandır. Maruzatta bulunurlar, geçinirler. Maruzat bir üstte bulunana, hulus çakma, onun korunmasını üstüne almadır. Osmanlıya bulaşmış, Osmanlı ile ilişki kurmuş, çok kimsenin yaptığı budur. Arz eder, maruzatta bulunur.

Bu alışkanlığın, son günlerde yeni örneklerini görmekteyiz. Bir muhalefet lideridir. Köşke gidiyor. Söyliyecek bir şeyleri vardır. Gazeteciler yakalıyorlar, soruyorlar:

«— Ne konuştunuz?»

Cevap, konuştuğunu söylemek olmalı, değil mi? Ne gezer...

«— *Maruzatta bulundum...»* diyor.

Maruzatta bulunmuş... Abdülhamit döneminin bir alışkanlığı... İlle de gerçeği söylemiyecek... Gerçeğe bir kılıf geçirecek, soranı yanıltacak. Genç gazeteci, ne bilsin **«maruzatta bulundum»** demenin altında yatanları. O da, tutuyor **«maruzatta bulunduğunu»** yazıyor.

Maruzat bir akreptir, bilmiyeni sokar. Maruzat bir ateştir, alışkın olmayanı yakar. Maruzat kuyruklu bir yalandır, ülkemizin ufuklarında dolanır, durur.

Sonradan anlıyoruz, ne konuştuğunu... TRT kanun tasarısına karşı çıkmış. TRT kanun tasarısı iktidarın istediği gibi çıkarsa, iktidarın işine yarar. Çıkmazsa, maruzatta bulunanın işine zaten yaramaktadır. Genel müdürü onlar tayin etmişlerdir. Yönetim kurulunun çoğunluğu onların elindedir. Kuruluşta ellerine geçtiği için, tayin edilen memurlar onlardan yanadır. Haber alan, haber veren servislerin başında önceden kayırdıkları vardır. Şimdi maruzatta bulunarak, bugünkü statünün bozulmasını önlemek istiyor. Herkesin işine gelen bir statüden yana değil. Kendi statüsü bozulmasın. Daha önce başkalarına ver yansın ediyorlarmış, bu yüzden ıstırap çekenler varmış. Umurunda değil. Kendi statüsüdür, kendisi için önemli olan.

Hadi buna da boş verelim. Beni çileden çıkaran, şu maruzat sözcüğüdür. Sadelik içinde kullanıldığı zaman saygı ifade eder gibidir. Ama bir düşünceyi saklamak, bir düşünceyi karşısındakine duyurmamak istendiği zaman, Pandoranın sihirli kutusu gibidir, içine doldur, doldurabildiğin kadar her şeyi, ne koyarsan alır.

Bir çağ değişti. Açıklık istiyoruz. Gözünüzü seveyim maruzatta bulunmayın. Ne söylediniz, ne konuştunuzsa, bizlere onu anlatın. Buna çok ihtiyacımız var. Her mazıratın altında bir çapanoğlu yatıyor.

Madame Butterfly

Kültür Sarayı'nın küşâdı münasebetiyle matbuâtımızda münasebetsizce koparılan şamatayı Nizamaettin Nazif üstâdımız ve cümle sanat - sevicilerimiz gibi, şüphesiz, ben de büyük bir infialle takib ettim. Hele hükümetimizin kültüre karşı alâkasızlığından vire şikâyet eden o karanlık maksatlı, sözüm-ona aydın muhitlerinin bu beşâretli hâdiseyi yılan dillerine dolamış olmaları, samimiyetsizliği nasıl bir hayat düstûru haline getirdiklerine kat'i ve akan suları durdurur bir delil sayılsa, yeridir. Halbuki memleketimizin bu mevzudaki içler - acısı çoraklığının acısını içlerinde hissedebilselerdi, yani vatan - sevici olsalardı, yirmi sene gibi kısa bir müddet içinde halkediliverilen bu sanat vâhasının kıymetini bilirler, bu hayırlı eserin realize edilmesinde hizmeti geçmiş büyüklerimizi minnetle anarlar, ve bu vâdide de kendilerine karınca - kaderince ne gibi bir yardımda bulunabiliriz acaba? diye, çingene - pembesi takkelerini önlerine koyup, düşünmeğe koyulurlardı! Tabii, beyinlerinde melânetten başka bir şey düşünme kudreti halâ kalmışsa...

Söylemeye, bilmem, hacet var mı ki, Aida'nın ilâhi nağmelerini, bir ahır - zaman Mesen'i olduğu elhak ispat etmiş olan Başvekilimizin azim bir hatır - şinaslıkla gönderme lütfunda bulunduğu dâvetiye sâyesinde, büyük bir hûşû içinde dinledim ve Verdi'nin dehâsına bir kerre daha hayran kalma fırsatını buldum... Aida, şüphesiz, daha bir çok defalar temsil edilecek, ve daha bir alay hemşehrimiz Aida'nın, o muazzam sanat âbidesinin sesten ve renkten örülmüş kaidesi dibinde unutulmaz saatler geçirme mazhariyetine erecektir. Ve elbet, bu cânım müessesenin sanat görgüsünü ve aşkını yağlı - boya fırçalarıyla birbirinin suratını boyıyacak kadar ileri götürmüş idarecileri, (Antarparantez: Kendisi mâzur görsün, Aydın Gün gibi münevver bir zâta o bet Aydın adı yaraşmıyor doğrusu!) operamıza bir Repertuar Operası hüviyetini kazandırmağı, yani Aida'nın yanına, refik veya refika olarak, yeni yeni operalar hazırlamağı ihmal etmiyeceklerdir. İşte bu eserlerin intihabında, benim de, İstiklâl madalyası hamillerinden biri olmam sıfatıyle çizmeden yukarı çıkmama müsaade buyrulsun, nâçizâne bir teklifim var: Puccini adlı muhteşem İtalyan gâvurunun Madam Batterfılay diye bir operası vardır, seneler önce Paris'te zevkle seyretmiştim. Vak'a Caponya'da bir geyşa ile bir Amerikan (bahriyeli) mülâzımı arasında geçer. Hemen işaret edeyim, Geyşalık, bizim balozlarla mukayesesi asla caiz olmıyan, iffetâ engin bir sevda müessesesidir.. İşte bu Pinkerton namlı mülâzım, Batterfılay adlı geyşa ile vuslata erip, bir dem sürdükten sonra, yakında döneceği vaadiyle zırhlısına binip, gider. Batterfılay gebe kalmıştır, gözleri yolda; Pinkerton'dan ne bir ses, ne bir sedâ... dokuz ay geçer, çocuk doğar... Yıllar geçer, çocuk epiy büyür... Nihayet bir gün, uzaktan bir duman görünür... Batterfılay'ın o sevinçle okuduğu arya bir harikadır..., Hâtırımda kaldığı kadarınca şöyle gidiyor: Ben dalgın gözlerle ufka bakarken bir gün — Bir duman yükselir, sonra görünür gemi — Bir beyaz harp gemisi girer limana — Selâmlar topla bizi — Geldi Oooo!... Pinkerton sahiden gelmiştir, ama kolunda bir Amerikalı hanımla!.. O zaman işte, Batterfılay beyninden vurulmuşa döner ve harakiri yapar... Muazzam bir eser, anlatmakla anlaşılır gibi değil, görmek lâzım, görmek!..

Yalnız, şu sıra oynanmasında belki mahzur görülebilir... içinde Amerikalı dostlarımızda var diye... Sahi, bak, bu aklıma gelmemişti, zırhlı lâfı da geçiyor!... Solcu yezitleri tefe kor, çalarlar topumuzu!.. Pinkerton'u Komer'e benzetirler, koluna Batterfılay diye Sayın Demirel'i verirler... Altıncı Filo gelir... Altıncı Filo gider... Altıncı Filo gelir... Komer'in kolunda, bu sefer Sayın İnönü... Derken, bu durumu gören Sayın Demirel'e de harakiri yaptırmağa kalkarlar... Ne domuzdur onlar, ahh!.. Yok, ben teklifimi geri alıyorum... Vazgeçelim Batterfılay'dan... Hem Batterfılay'da Kelebek demekti, değil mi?.. İster misin, Çetin'i, İlhan'ı şimdi tutup, Madam Batterfılay, kıratın bilmem - nesine konmuş kelebektir, diye bir - ağızdan ulamağa başlasınlar!.. Yooo, caydım ben bu işten... Geri alıyorum teklifimi...

Can YÜCEL

Elimize geçen ihbar mektubunda

Türkiye'deki SOVYET ajanları, tek tek açıklanıyordu

Türkiye'de cirit atan casuslar

TAM BİRBUÇUK AY ÇALIŞARAK OLAYI GÜN IŞIGINA ÇIKARDIK

Cüneyt ARCAYÜREK

HÜRRİYETE MİT'İN YAZDIRDIĞI HABER
— James Bond romanlarına taş çıkarttı —

MİT'i dâva edecek olan ODTÜ öğrencileri, Cengiz Hakseve ve Ahmet Kardam

vermerek lazım gelirken, Komer'in arabasının yakılmasından sonra Ortadoğu Üniversitetesi'nin muvakkat tatiline ait kararın tehiri icrası için Danıştay'a müracaatta Ankara Barosu'ndan Avukat T.T.'nin vazifelendirilmesi hatadır. Zira kendisi, Gizli Komünist Partisi kurmak ve hücre faaliyetinde bulunmaktan evvelce İstanbul Harbiyesi Askeri Mahkemesi'nce 6 ay hapse mahkûm olmuştu. Dosyası mevcuttu.»

Ve bir uyarmada daha bulunuyordu:

«Talebeler arasındaki adamlarımızın tanınmış olması ihtimali hesaba katılmayarak neyse gelsin diye aynı şahıslara gerek partiye, gerek subay ve arkadaşlara nüfuz ettirilmeye çalışılmasını çok tehlikeli bulduğumu söylemek isterim. Şu ana kadar korkulacak bir durum meydana gelmemişse bile ne kadar iyi yetiştirilmiş olurlarsa olsunlar göze alınacak bir risk değildir.»

Evet, Hürriyet'in haberine göre, öğrenci hareketlerinde Sovyetler'in parmağı bulunduğu bu cümlelerle bir kere daha kanıtlanıyordu.

Tabii mektup yayınlanır yayınlanmaz, herkesin aklına gelen ilk soru Avukat T.T.'nin ve müvekkillerinin kim olduğunu öğrenmek geldi. Komer'in arabasının yakılmasından sonra ODTÜ'nün kapatılması kararını Danıştay'da dava edenler ODTÜ öğrencileri Cengiz Hakseve ve Ahmet Kardam ile avukatları Turan Tamer idi...

Demek ki, Sovyetler'in öğrenci hareketine sızdırdıkları adamlar bunlardı?

Gel gör ki, gençler ve avukatları bu casusluk balonunu patlatmakta gecikmediler. ANT'a verdikleri demeçlerde, tertibin içyüzünü ortaya koydular, gerek haberi yazanı, gerek ona bu haberi vereni, yani Milli İstihbarat Teşkilatı'nı mahkemeye vereceklerini kesinlikle açıkladılar.

Avukat Turan Tamer, öğrencilerin dâvasını iki arkadaşı ile birlikte aldığını belirterek şöyle dedi:

«Yıllardan beri Türkiye'deki demokratik hareketin içindeyim. Komer'in arabasının yakılmasından dolayı ortaya çıkan olaylarda, her zaman olduğu gibi, öğrencilerin hukuk müşavirliğini yaptım. Gerek Ortadoğu Teknik Üniversitesi, gerek İstanbul Teknik Üniversitesi'nin tatil kararlarını, diğer avukat arkadaşlarımla birlikte Danıştay'a müracaat ederek yürütmenin durdurulması kararıyla önledim.

Benim şahsımda gençlik hareketleri lekelenmek istenmektedir. Gençlerin avukatı olarak bu hareketleri izleyen ve gençlere hukuki yardımda bulunan bana karşı bu şekilde ithamda bulunmak, pek acemice bir taktik olmaktadır.

Vicdanımdan, şeref ve haysiyetimden, memleketime ve vatanıma sonsuz sevgi ve bağlılığımdan başka hiçbir yerden emir ve talimat almam.

Yazıyı yazanlar, yayınlayanlar belki para veya başka bir çıkar karşılığında üniversite gençliğini ve beni sindirmeye, susturmaya hevesli olabilirler.

Bu şekilde ithamlarda bulunmak, ispat edilmedikçe namussuzluk, haysiyetsizlik, şerefsizlik ve tek kelime ile alçaklıktır. İddia ettikleri hususları ispat edemedikleri sürece, Türk kamuoyu huzurunda bu yazıyı yazanları, yayınlayanları şerefsizlik ve haysiyetsizlikle itham ediyorum. Ayrıca usulü dairesinde kanuni merciler önünde de kendileriyle hesaplaşacağız.»

Avukat Turan Tamer böylece oynanmak istenen oyunu bozduktan sonra, casusluk gibi ağır bir suçlama karşısında bulunan Cengiz Hakseve ile Ahmet Kardam şu açıklamayı yaptılar:

«Kanımızca, mesnetsiz yazılarla kamuoyunu bulandırmaya çalışan bu kişi, eğer gerçekten birtakım çalışmalar yapıp Türk yurdu ve toplumu aleyhine çalışan bazı kişiler bulmuşsa delillerini derhal polise bildirip bu kişileri yakalatması, gazeteciliğinden önce gelen vatandaşlık borcudur.

Hürriyet Gazetesi'nin alet edildiği bu çirkin iftira kampanyasından amaç, gün geçtikçe gelişen ve güçlenen öğrenci hareketlerini ve bu hareketlere katılan gerçek Atatürkçü, vatansever, devrimci öğrencileri lekelemek, hareketlerin dışarıya bağlı olduğu zannını uyandırmaktır. Oysa kimlerin kökünün dışarıda olduğu Türk Ulusu'nca bilinmektedir.

Hürriyet Gazetesi yazarı Cüneyt Arcayürek'i bu iddiasını ispatlamaya davet ediyoruz. İlerici çevrelere alçakça çamur atmaya yönelmiş bu düzmece mektubun doğruluğunu ispat edemediği takdirde Cüneyt Arcayürek'in asıl kendisinin hangi kökü dışarıdakinden emir aldığı daha kesin biçimde ortaya çıkacaktır. Kanun dairesinde gerek düzmece haberi yazan, gerek ona bu yolda yardımcı olan teşekkülle Türk adaleti huzurunda hesaplaşacağız.»

Gerek Avukat Tamer, gerekse gençler bu açıklamaları basın toplantısında bütün gazetecilere de yapmışlar, fakat en ilerici bilinen gazeteler, ve onların en ilerici bilinen yazarları dahi bu tertibe parmak basmağa her ne hikmetse yanaşmamışlardır.

Şimdi mesele adalete intikal etmektedir ve Milli İstihbarat Teşkilatı'nın da ilk defa sanık sandalyesine oturtulacağı bu davada gerçek meydana çıkacaktır.

• Devrimci gençlik eylemleri sürdürülecek

Devrimci gençlik eylemleriyle ilgili olarak bu sağlı - sollu provkasyonlar sürüp giderken, Ortadoğu Teknik Üniversitesi'ni birbirine sokup sonradan kapatan ve üniversite içerisine silahlı kuvvetler sokarak «Paşasına karşı hizmetini yerine getiren Amerikancı Rektör Kemal Kurdaş, üniversiteyi ekim'e kadar kapalı tutmaktan vazgeçerek öğrenimin yeniden başlatılması için geçen cuma günü Akademik Konsey'i toplantıya çağırmıştır.

Amerikancı rektör, devrimci öğrencileri polise teslim etmekle, öğrenci avları düzenletmekle, Ergin Günçe ve Muammer Soysal gibi devrimci asistanları görevlerinden uzaklaştırmakla Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde «huzur»u sağlayabileceğini sanmaktadır.

Oysa, bu Amerikancı yönetim başta kaldığı sürece devrimci ODTÜ öğrencilerinin provokasyonlara pabuç bırakmasını ve suspus oturmasını beklemek bir hayaldir. ODTÜ'de huzursuzluğun sona ermesinin ve öğrenimin normal sürdürülmesinin tek ve vazgeçilmez şartı, Amerikancı üniversite yönetimini değiştirmek, Amerikancı eğitim ilkesinin yerine, öğrencilerin de katılacağı devrimci bir yönetimle «Devrim İçin Eğitim» ilkesini üniversitede hakim kılmaktır. Aksi takdirde, ODTÜ'de huzuru geri getirmeye huzur paşasının dahi gücü yetmeyecektir.

Ankara ODTÜ'de huzursuzluk devam ederken İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi öğrencileri de 22 Nisan'da, yönetmelikteki bazı maddelerin değiştirilmesi sağlanıncaya kadar derslere boykot ilan etmişlerdir. Dekan Kemal Erkin, son komando baskınlarının kendisine verdiği kuvvetle, «Burası fakültedir. Dersler yapılacaktır. İsteyen devam eder, isteyen etmez» demiştir. Bu üstü kapalı tehdide rağmen devrimci öğrenciler boykotu sürdürmektedirler.

50 YIL ÖNCE AYNI SÖMÜRÜ

Sabiha Sertel'in ROMAN GİBİ kitabından:*

Anadolu'dan Amerika'ya göç 1920 senesinde artmıştı. Bunlar İngilizceyi bilmedikleri ve usta işçi olmadıkları için en ağır işlerde çalışıyorlardı. Hele Detroit'te Ford'un otomobil fabrikasında çalışan Türk ve Kürtlerin hayatı bir cehennemdi. Amerika'da o zaman bugünkü teknik ilerlemeler olmadığı için, çelik ocağına giren bir işçi ateş karşısında, bir dakikadan fazla duramıyordu. Her girişte bir gömlek değiştiren işçiler, yeryüzünde cehennemin ne olduğunu denemeleriyle öğreniyorlardı. Fabrikada 10-15 saat çalışanlar vardı. Bunların çoğu gece çalışır, gündüz uyurlardı. Bu yüzden gece çalışan işçilerin aylarca güneş görmemeleri olağan bir şeydi.

*) ROMAN GİBİ, Ant Yayınları, İstanbul 1969, S. 52-53

Ford Fabrikası'nda çalışan işçinin mektubu

Almanyada Türkler nasıl sömürülüyor!

ULUSLARARASI tekeller Türk işçilerini bir yandan montaj sanayiinde yok bahasına çalıştırarak sömürürken, bir yandan da işbirlikçi iktidarın yabancı ülkelere sattıkları işçi kardeşlerimiz el kapılarında perişan edilmekte, işe kabul edilenler boğaz tokluğuna çalıştırılırken, kabul edilmeyenler de sınır kapılarından tersyüz edilmekte, hattâ kurşunlanmaktadır.

Türkiye'de iş imkânı kalmadığı için **«turist pasaportu»** ile Avrupa'ya giden binlerce Türk işçisi bütün Avrupa ülkeleri tarafından **«istenmeyen adam»** ilan edilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin verdiği pasaportların üzerinde **«Avrupa Konseyi Üyesi bütün memleketlerde geçerlidir»** kaydı bulunduğu halde, **«turist»** pasaportu taşıyan Türk işçileri sınır kapılarında durdurulmaktadır. Varını yoğunu satarak, gırtlağa kadar borca girerek yol parası yapan Türk işçilerine gurbet ellerde kimse sahip çıkmamakta, binlerce Türk el kapılarında perişan olmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin prestijini, Osmanlı İmparatorluğu'nun en hasta döneminde dahi görülmemiş derecede düşüren iktidarın bu ihaneti karşısında, arkadaki bütün gemileri yakmış bulunan Türk işçileri ne bahasına olursa olsun Almanya'ya girebilmek için her türlü tehlikeyi göze almaktadırlar. Belçika, Avusturya, Holanda ve Almanya sınırlarından çevrilen Türklerin gizlice içeriye girmeye kalkışmaları üzerine sınır kapılarına **«Vur»** emri verilmiş. Avusturya sınırında bir Türk işçisi öldürülmüştür. Halen sınırlarda «Türk avı» devam ettirilmektedir.

Aslında Türk işçileri, ölüm barajını aşarak içeri girebilseler dahi kendilerini yine bir **«cehennem hayatı»** beklemektedir. İşte, geçenlerde Almanya'daki bir Türk işçisinden, Çat köylü Mehmet Bıçak'tan gelen mektup bu acı gerçeği bütün çıplaklığıyla ortaya koymaktadır:

«Kardeşim Ziya Bey,

Gönderdiğin mektubu aldım. **Çok memnun oldum. Fakat cevabını biraz geciktirdim. Kusura bakma. Sebebini biraz izah edeyim. Bilindiği gibi, bir otomobil sanayiinde çalışıyorum. Bu fabrikada 6 bini Türk olmak üzere 33 bin işçi çalışıyoruz.**

Bize gelen parçaların bir kısmı İngiltere'den geliyor. Bize malzeme gönderen firma grev yapmış. Ve dolayısıyla burayı etkiledi. Burası da kriz oldu. Bizden bir kısmını dışarıda bazı firmalara dağıttı. Benim grup da eli kişi olarak (Düsseldorf) diye bir firmaya bir aylığına gönderildi. O şehirde bir ay çalıştık, *geldik.*

Durum şu şimdi. Çalıştığımız Ford fabrikası, günde yalnız bir kısımda 900 taksi çıkarıyordu. Şimdi bu mevcudu 1300'e çıkardılar. Fakat zaten 900 taksi çıkarken bandda çalışan arkadaşlar mahvoluyorlardı. Bir tuvalete gitmek için başındaki ustabaşından izin istiyor, vermiyor, ancak istirahat zamanı olan yarım saat içinde gidebilir. Bütün en zor *yerlerde ve bandlarda çalışanlar,* Türklerdir. Ve diğer yabancı işçilerdir. Gerçi ben bandda değilim, ama aynı azabı çekiyorum. Kardeşim, işin en zor tarafını Türkler yapıyor. En az parayı alan yine bizler. *Hiç hakkımızı arayan yoktur. Gerçi* ben şahsen devamlı kalmayacağım. Ama arkadaşlardan ustabaşısına **«Benim param az»** diyen olursa, **«Türkiye'ye gidersin»** diyorlar. **«Benim işim zor»** deseler, **«Git eve»** diyorlar. Sendika var başımızda, bir faydası olmuyor. Geçen gün toplantı yaptılar. Toplantıda rapor okundu. Raporda, fabrikamız 1968 yılında 76 milyar marklık araba satışı yapmış. 1967'de depolarda 250 bin araba varken, 1968'de depoların tamamen boşaldığını ve bu 76 milyar markın beşte bir kâr olduğunu söylediler.

Bu Ford fabrikasının sahibi Ford Henri isminde bir Amerikalıdır. Böyle bir fabrika da Belçika'da var. Bir de Amerika'da varmış.

Şimdi gelelim işin önemli kısmına... Depolarda araba kalmadığı gibi, 250 bin araba sipariş edilmiş. Onun için 1969 senesinde rekor seviyede olacakmış. Az personelle bandları daha hızlandırıp 400 araba fazla çıkmasını sağlıyorlar. Gözlerini hırs bürümüş, bu kapitalistlerin. Zaten 900 araba çıkarken millet ölüyor. Her gün Türkiye'den ortalama 200 kişi geliyor. Haftada iki posta. Her posta seçme Türk, genç ve dinamik kimseler. Fakat bunun yüzde 65'i bir hafta, 15 gün sonra dayanamayıp çıkıyor. Çünkü nasıl çalışma var, aklın hayalin durur. Hele şimdi 400 araba ilave ediyorlar. Bakalım ne olur sonu. Ama bu zavallı millet yine mecburen çalışır. Çünkü ne yapsın? Buna karşılık parayı, ücreti biraz fazla istiyor. Sanki hapishaneye git der gibi «Türkiye'ye» diyorlar. Adam Türkiye'ye dönmeye razı olmuyor, burada erimeye razı oluyor. Onlara göre açlık ve sefalet var sanki Türkiye'de. Sendikaya, yani sendika başkanına durumu söylüyorum. «E, daha henüz üye mevcudumuz azdır. 16 milyon mevcut olursa Almanya'da işverene kafa tutabiliriz» diyor...

Hulâsa kardeşim, senin evvel de yazdığın gibi, bizi burada eritiyorlar. Çünkü hep genç insanlar. Yaş haddi 35'den yukarı olursa almıyor gavur. Türkiye'den hep seçip de getiriyor. Zaten, 35'ten yukarı olan dayanamaz ki. Evet, Almanlardan ihtiyar olanlar en hafif işlerde ve bizden daha fazla ücret alır. Kazancımıza Alman Hükümeti ortaktır. Üçte birini bunlar alıyor, ikisi bize kalıyor. Bununla her türlü hayattan yoksun olarak anca geçinebiliriz. Onu da hiç cumartesi pazar dışarı çıkmazsan eğer! Biraz normal yaşamak istersek, o da kalmaz. Daima normal hayat seviyesinden aşağı yaşamak lazım ki, üç beş kuruş artırasın. Buranın vatandaşına gelince yüzde 85'i, mesela 2-3 çocuklu bir aile karı koca çalışmazsa geçimleri zordur. Bunların hayat seviyesi bizden yüksek olduğu için bizim gibi yaşayamazlar. Daima paraya pula ihtiyaçları var. Bizim köylülerimiz icabında bir sene parasız yaşayabilirler, fakat bunlar asla... Onun için işverene uymağa mecburdurlar.»

Komprador - Amerikancı bürokrat - Ağa koalisyonu Türkiye'nin başına bela olmaya devam ettiği sürece de bu durum değişmeyecektir. *Nitekim, Sahiba Sertel'in anılarında* bahsettiği gibi, 50 yıl önce Amerika'daki Ford fabrikasında çalışan Türk işçileri de bir cehennem hayatını yaşamışlardır. Bugün aynı Ford'un Almanya'daki tesislerinde bu trajedi tekrarlanmaktadır.

Bizim yerli kapitalistler ise, Türk işçisini istedikleri gibi sömürememekten şikayetçidirler. Aşağıdaki çerçevede görüleceği gibi, Devlet Planlama Teşkilatı uzmanlarıyla yaptıkları toplantıda dert yanmışlardır. Devlet Planlama Müsteşarı Turgut Özal da, kendilerine Almanya'daki sömürü organizasyonuna uygulamalarını salık vermiştir.

ALMANYA'DA TÜRK İŞÇİSİ
— Yok bahasına satılan emek —

Bizim yerli kapitalistlerin yurt içinde ve yurt dışında çalışan işçilerimizi sömürmeleri sadece onları daha fazla çalıştırarak daha fazla «artı - değer» elde etme yolunda değildir.

Havadan milyonlar vurmaktan başka hiçbir tasaları olmayan özel sektörümüz, Avrupa'da çok ağır sömürü şartları altında boğaz tokluğuna çalışarak üç beş kuruş biriktirebilen Türk işçilerinin dövizlerine de göz dikmiştir. Bu yolda korkunç tertipler hazırlanmakta, oyun üstüne oyun tezgâhlanmaktadır.

Hatırlanacağı üzere, önceki yıl, bazı gazetelerin de desteğiyle, Almanya'daki Türk işçilerinin dövizlerini bir araya getirerek işletmek üzere Türksan adı altında bir şirket kurulmuş bulunuyordu. Sözümona bu *şirkete bütün işçiler ortak olabilmektedir.* Ancak toplanan dövizlerin kullanılmasında ve işletilmesinde yine bir avuç kapitalist söz sahibidir. Üç beş kuruşluk faiz karşılığında milyonlarca dolarlık işçi dövizi bir takım kapitalistlerin servetleri üzerine servet yığmakta kullanılmaktadır.

Şimdi işçilerimizin dövizlerine bir başka kapitalist grubu daha göz *dikmiştir. CHP'li bürokratlar tarafından* «halk sektörü» yutturmacası ile kurulan Hastaş Holding!

Kurulmamış şirketleri kurulmuş gibi göstererek küçük tasarruf sahiplerinin dişinden tırnağından artırdığı paraları bloke eden Hastaş'ın İdare Meclisi Başkanı eski CHP Adana Milletvekili Suphi Baykam Almanya'ya giderek işçi dövizlerini ele geçirme kampanyası açmış, aslı *esası olmayan ilanlarla, ve bu ilan*larla satın aldığı solcusu da dahil bütün gazetelerde yayınlattığı uydurma manşet haberlerle çilekeş işçilerimizin boğaz tokluğuna meydana getirdikleri tasarruflara el atmış*tır.* *(Baykam'ın oyunları üzerine bir yazı 16. sayfamızdadır.)*

Bu sömürü elbette böyle sürüp gitmeyecektir. Dış dünya ile temasta olan işçilerimiz, bu sömürü mekanizmasını bugün daha iyi farketmekte ve hızla bilinçlenmektedirler.

Nitekim yukarıda yayınladığımız mektup, bu bilinçlenişin belgesidir ve bu soygun düzenine son verilecek günlerin uzak olmadığını göstermektedir.

Türkiye'de aynı sömürü özlemi!

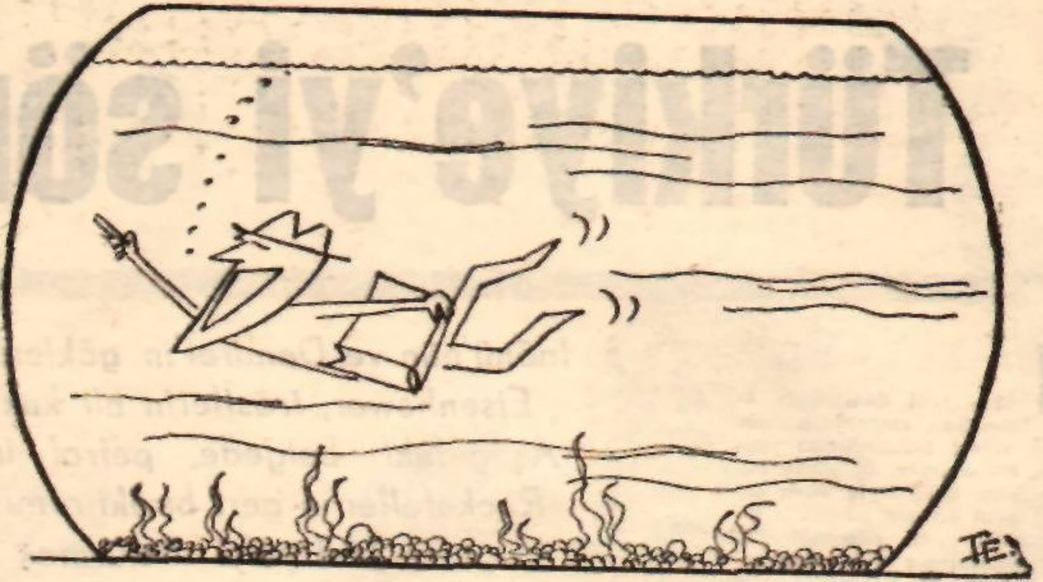
Devlet planlama uzmanlarının İplik ve Dokuma İmalatı Sektörleri Mensupları ile sınai mamul ihracatımızın geliştirilmesi...

ÖMER ALAGEYİK (Bozkurt Mensucat Sanayii A.Ş. Temsilcisi) - Pamuklu mensucat maliyelerinde işçilik yüzde 18-19 nisbetinde yer almaktadır. İşçiliğimiz pahalıdır. Zira bir taraftan işçilerimize Hindistan gibi rakiplerimizde olmayan sosyal imkanları sağlıyoruz, bir taraftan da çalışma zamanının yüzde 31.5'unu işine hasredebilen bir işçi kitlesini istihdam ediyoruz.

TURGUT ÖZAL (D.P.T. Müsteşarı) — İşçiliğin pahalı oluşu herhalde organizasyonununu iyi kuramayan işletmelerin suçudur. Bugün Avrupa'da çalışan işçilerimizin yüksek randıman vermesi bu görüşümüzü doğrulamaktadır.

Ferruh Doğan

28 Nisan ve gerçek devrimcilik

Çetin ÖZEK

DOKUZ yıl önce, 28 Nisan 1960'da İstanbul Üniversitesi'nde başlayan gençlik hareketleri, değişik nitelikleri içinde, bir bakıma, hâlâ devam ediyor. Gerçekten, 28 Nisan 1960 tarihi, gençliğin sürekli bir devrimci gelişiminin ve devrimci eyleminin başlangıç günü olarak görülüyor. 28 Nisan'da, DP iktidarının biçimsel demokratik düzene ve demokratik burjuva hürriyetlerine karşı giriştiği yıkıcı tutuma direnmek için eyleme girişen genç kuşaklar, o günden bu yana kavgalarına devam ediyorlar, devrimci eylemlerini sürdürüyorlar. Bu açıdandır ki, yıllar geçtikçe, 28 Nisan önem kazanıyor ve sadece biçimsel demokratik düzen için girişilen bir eylemin başlangıç günü olmaktan çıkıyor.

Gerçekten, 28 Nisan'dan günümüze gençlik bir devrimci eylem çizgisi çizmekteyse de, belirli bir süreç içinde devrimci eylemin niteliği ve amaçları değişmiş bulunuyor. 28 Nisan 1960 günü başlayan gençlik eylemleri on yılık DP-CHP çekişmesini sona erdiren 27 Mayıs 1960 hareketine yol açarken, o dönemin ana niteliklerinin izlerini ve etkisini taşımaktadır. 1950 - 1960 döneminin siyasal hayatı 28 Nisan olaylarıyla sonuçlanırken, bu hareket on yıllık süre içinde işlenen tezlerin, gösterilen amaçların bir sentezi olarak belirmiştir. Diğer bir deyişle, 28 Nisan hareketi, biçimsel demokratik, hürriyetçi düzen için başlatılmış ve 27 Mayıs hareketiyle sonuca erdirilmiştir. Büyük ve güçlü bir gençlik hareketinin, toplumun temel sorunlarına, emperyalist dünyayla olan ilişkilerimize inmeden, salt biçimsel demokratik yapı için gerçekleştirilmesi, on yıllık siyasal hayat içindeki şartlandırmaların bir sonucudur. Gerçekten, 28 Nisan hareketi, belki de cumhuriyet tarihimizde ilk kez, gençliğin kendiliğinden gerçekleştirdiği bir hareket-tir. Bu hareketin sadece biçimsel bir takım değişim ve tutumlara yönelmesi nedenlerini, devrimci gençlik hareketlerinin yeniliğinde ve o dönemde siyasi mücadele adına izlenilen tezlerin aldatıcılığında aranılmak lazım gelir.

1950 - 1960 dönemindeki siyasal kavga ve iktidar mücadelesi, gerçekte sınıfsal ve gerçek demokrasiye yönelmiş bir nitelik taşımamaktadır. Gerçekleştirilen kavga, halkın dışında, halkın günlük yaşantısını etkilemeyen egemen sınıfların kendi arasındaki iktidar mücadelesinden başka birşey değildir. Osmanlı'dan bu yana siyasi iktidarı elinde bulunduran bürokratlar, 1950 seçimleriyle, tarihimizde ilk kez iktidardan ayrılmış ve yerini kendi yetiştirdiği burjuvaziye bırakmıştır. 14 Mayıs 1950 seçimleri bu açıdan, gerçekten, Türk tarihi gelişimi yönünden önemli bir değişimi ifade etmektedir. Bürokrasi bu değişimi kabul etmemiş ve burjuvazinin egemenliği, emri altına girmek istememiştir. Burjuvazi ise, bürokrasiyi egemenliği altına almak eğilimindedir. DP iktidarınca hazırlanan «Tedbirler Kanunu», gerçekte, doğrudan doğruya bürokrasiyi hedef alan, bürokrasinin kişisel güvenliğini yıkan, CHP'nin varlığını tehlikeye düşüren bir niteliktedir. Demek oluyor ki, 1950-1960 döneminin demokrasi mücadelesi, gerçekten demokratik bir Türkiye ülküsü için gerçekleştirilmiş değildir.

Sosyal güvenlik konusundaki mücadeleyi de aynı açıdan yorumlamak mümkündür. Burjuvazi iktidara gelmekle, kendi sınıfsal çıkarlarına uygun bir ekonomik düzeni kurmuştur. Emperyalizme bağımlı, dolar diplomasisine açık bu ekonomik düzen içinde, zorunlu olarak pazar ekonomisine geçilmiş ve gene zorunlu olarak halkın tüketim güçlerinin geliştirilmesine çalışılmıştır. Bu nedenle enflasyonist bir ekonomik tutum gerçekleşmiş ve hayatın pahalılaşması sonucu doğmuştur. Böyle bir sonuç ise, bürokrasinin o zamana kadar olan ekonomik üstünlüğüne veda etmesi, fakirleşmesi olgusuna yol açmıştır. Ekonomik üstünlük ve zenginliği elde eden yeni sınıflar, toplumsal prestij de kazanmışlar ve bürokrasi toplum katları içinde eskiden sahip bulunduğu üstünlüğü de elden kaçırmıştır. Bürokratların ekonomik ve toplumsal durumlarının sarsılması, DP iktidarıyla sosyal güvenlik mücadelesine girişmesine yol açmıştır. Hemen şunu belirtmek gerekir ki, CHP'nin sosyal güvenlik mücadelesi tüm halkın ekonomik durumunu değiştirecek, sosyal hakların gerçekten uygulanabilmesini sağlayacak bir düzen değişikliğine yönelmiş değildir.

1950 - 1960 döneminin siyasal mücadelesinde rol oynayan temel konulardan biri de «devrimler»dir. Laik - batıcı bürokrasi, kendisini toplum içinde halk sınıflarına üstün görme aracı olarak kabul ettiği, laik ve batı tipi bir sistemin savunusunu yapmaktadır. Mustafa Kemal'in, antiemperyalist, antikapitalist, tam bağımsız, uygar Türkiye amacına erişmek için gerekli yapısal değişimleri, sınıfsal bilinçlenmeyi engelleyen CHP, biçimsel ve yüzeyde bir devrimciliğin kavgasını yapmıştır. Devrimciliği, Atatürk zamanında gerçekleştirilen biçimsel değişimlerin olduğu gibi sürdürülmesi olarak, dinamizminden ve sürekliliğinden yoksun bir biçimde anlayan CHP, gerçek devrimci bir düzensel yapıya yönelmiş değildir. Atatürk devrimleri adına bir takım kalıplar topluma kabul ettirilmek istenir ve Mustafa Kemal'in yöneldiği amaçların gerçekleşmesi için gerekli değişimler engellenirken, CHP de en az DP kadar tutucudur.

1950 - 1960 döneminin, biçimsel demokrasi, uygulanması olanaklarından yoksun sosyal güvenlik ve biçimsel devrimcilik mücadelesi verilirken, CHP ve DP, bütün kavgalı durumlarına rağmen, kendileri dışında bir sınıf iktidarını engellemek konusunda işbirliği halindedirler. CHP, batıcılığı ve laikliği savunurken, Türkiyenin gittikçe emperyalizmin boyunduruğu altına girmesine ve batıya bağımlı batıcılık sistemine kesin olarak geçilmesine başkaldırmış değildir. Emperyalizme yatkın ve açık ekonomik gelişim, temelde CHP'nin direnişiyle karşılaşmamıştır. Türkiye'nin gerçekleştirdiği! Ulusal Bağımsızlık Savaşının erişmek istediği «Tam Bağımsız Türkiyenin» tam tersi bir düzene erişildiği Türkiye askeri anlaşmalar, dış yardım ve yatırımlarla, yarı sömürge durumuna düşürüldüğü halde, CHP-DP arasında bu konularda bir görüş ayrılığı yoktur. Sol gelişim kadar, sınıfsal bilinçlenme de, CHP-DP elbirliğiyle engellenmiştir. Bu açıdan, düzeni tutuculuk yönünden DP-CHP arasında temelde bir ayrım yapmak mümkün görülmemektedir.

KISA çizgileriyle belirtilen bu siyasal yapı içinde gelişen 28 nisan olaylarının da, biçimsel demokrasi, biçimsel devrimcilik çizgisinde olması doğaldır. Bir çok solcu aydınımız dahi, o dönemin siyasal havası içinde, birtakım biçimsel siyasal yapı değişimleriyle sorunların çözümlenebileceğini sanmak durumuna düşmüşlerdir. Bu nedenledir ki, on yılın, halk için anlamı olmayan, halkın yaşantısını etkilemeyen, egemen sınıflar arası bir çekişmeden öteye gitmeyen mücadelesi, 28 Nisan hareketini de etkilemiştir. 28 Nisan'dan sonra gerçekleştirilen bir dizi olay, hep bu biçimsel amaçlar etrafında oluşmuş, antiemperyalist, antikapitalist bir nitelik kazanamamıştır.

Vardığımız bu sonuç hiçbir zaman için 28 Nisan olaylarının değerini önemsememek anlamına gelmemelidir. Aksine, biçimsel demokratik düzen için gerçekleştirilen bu olaylar, antiemperyalist, antikapitalist, gerçek demokratik düzen mücadelesinin başlamasına yol açmıştır. 28 Nisan olaylarını izleyen 27 Mayıs hareketinin getirdiği Anayasa düzeni içinde, gerçek devrimci bir eylemin gelişmesi olanakları ortaya çıkmıştır. Ayrıca, 1961 Anayasasının burjuva demokratik sistemi içinde, emperyalizmle olan ilişkilerin ve bu ilişkilerin etkilerinin su yüzüne çıkartılabilmesi, toplumsal ve sınıfsal bir bilinçlenmenin gerçekleştirilebilmesi mümkün olmuştur. 27 Mayıs Anayasa sisteminin teorisi ile topluma egemen güçlerin çıkarları arasındaki çelişki belirdikçe, egemen güçler anayasa sistemini yıkmağa, tahribe yönelmiş ve devrimci güçlerin bu eğilimlere tepkisi gerçekleşmiştir. Yine bu toplumsal gelişim içinde, 1950-1960 döneminin biçimsel demokrasi şampiyonlarının, düzen değişikliğine nasıl direndikleri, bütün laik ve batılı görünüşlerine rağmen nasıl tutucu ve gerici oldukları gözler önüne serilmiştir. Böylece, devrimci eylemin nitelik ve yönelişleri de değişmiştir.

EGEMEN güçlerin sınıfsal düzeni ile Anayasanın öngördüğü sistem arasındaki çelişki, devrimci güçlerin devrimci eylemlerini düzenin yapısına karşı yöneltmeleri sonucunu doğurmuştur. Bugünün devrimci eylemi, antiemperyalist mücadeleye egemen sınıflarca gösterilen tepkinin ifadesi olan faşist eğilimlere de karşıdır ve bu bakımdan antifaşist bir nitelik de taşımaktadır. Nihayet, bugünün devrimcileri, gerçek Atatürkçülüğün antiemperyalist, antikapitalist ve tam bağımsız bir Türkiye kurmak anlamına geldiğini ve bunda başarı kazanmanın toplumun yapısını, üretim ilişkilerini değiştirmekle mümkün olduğunu bilmektedirler ve bu bakımdan toplumculuk savaşı vermektedirler.

Belirtilen bu gelişim içinde, günümüzün devrimci eylemi, antiemperyalist, antikapitalist, antifaşist, toplumcu ve düzenin sınıfsal yapısına karşıt bir çizgiye ulaşmıştır. Bugünün devrimcileri, artık egemen sınıflar arasındaki çekişmenin aleti durumundan çıkmışlardır. Bu çizgi üzerindeki bir devrimci eylem, halkın yaşantısına eğilen, bunu değiştirmek isteyen gerçek devrimciliktir. Günümüzün devrimciliğinin bu niteliği halka ulaştırıldıkça, halkın desteğini de kazanacak, halkın dışında dar kadro hareketleri olarak kalmaktan kurtulacak, sınıfsal anlamını kazanacaktır. Bu gelişim içinde, CHP «ortanın solu» aldatmacasıyla, düzen değişikliğini ne denli sınıfsal anlamı dışına oturtmak isterse istesin, halk kendi devrimini gerçekleştirecektir. 28 Nisan 1960 tarihi ise, haktan yana, halkın gerçekleştireceği bir devrim sürecinin başlangıç günü olarak anılacaktır.

Rockefeler'in Cumhurbaşkanı Eisenhower'e mektubu:

Türkiye'yi sömürme em

İnönü'nün ve Demirel'in göklere çıkardığı Eisenhower, tröstlerin bir kuklası idi... Aşağıdaki belgede, petrol imparatoru Rockefeller'in geri bıraktırılmış ülkeleri ve Türkiye'yi sömürmek için Eisenhower'e verdiği talimatı okuyacaksınız

1952 - 1961 döneminde Amerikan emperyalizminin bir numaralı siyasi temsilciliğini yapmış olan D. Eisenhower, üç hafta önce öldü. Bu ölüm dolayısıyla Türk basını ve eski yeni siyaset adamları bilindiği gibi yas tuttu, Eisenhower'in insanlık için unutulmaz büyük hizmetlerini sayıp döktü. *Eisenhower'in* bu hizmetlerini, Demirel ve Çağlayangil Washington'a koşarak, İnönü de ABD'nin Ankara Büyükelçiliğine gidip açılan özel deftere bu hizmetle ilgili düşüncelerini aktararak belirttiler. Büyükelçilikteki özel defterde İsmet İnönü imzasının üstünde şu satırları okuyoruz: **«Benim zannıma göre, Eisenhower, Türkiye'nin kaderini iyi bilmiş olan büyük Amerikalılardandır. Hatırasını saygıyla anmayı borç bilirim.»**

Türk ulusunu temsil iddiasında olanların, tuttukları yasın, verdikleri demeçlerin gerçek yüzünü görüp anlamak için, en iyisi, yası tutulan kişinin ne menem şey olduğunu tanımaktır.

Sınıflı toplumlarda, egemen sınıflar ve onların siyasi temsilcileri özellikle şu noktaya çok dikkat edegelmişlerdir: Halk yığınlarını mümkün olduğu kadar siyaset hayatından uzak tutmak ve siyaset dünyasının hemen her meselesini ve bu meselelerin gerçek yüzünü yığınlardan saklamak.

Eisenhower'in ölümü dolayısıyla bizdeki malum çevrelerin halk adına verdikleri demeçler ve tuttukları yas, ne kadar masum, insani ve yukarda ortaya konan kuralla ilgisizmiş gibi görünürse görünsün, gene de bu kuralın içindedir ve hatta onun merkezindedir. Türk halkı adına taziyet telgrafları çeken, demeçler veren çevreler hareketlerinin bilincindedirler. Kendi sınıf çıkarlarıyla Eisenhower'in uzun yıllar temsilciliğini yaptığı Amerikan egemen *çevrelerinin sınıf çıkarları arasındaki* bağ ve ilişkilerin çok iyi farkındadırlar. Onlar için bütün mesele, Türk halkının bu bağ ve ilişkilerin farkına varmamasıdır. Eisenhower'in gerçek kimliğinin ve kimleri temsil ettiğinin yine bu halk tarafından bilinmemesidir. Tam tersine, İnönü'nün deyimiyle Eisenhower'i **«Türkiyenin kaderini iyi kavramış büyük bir Amerikalı»** olarak Türk halkına tanıtmak isterler. Nitekim, tutulan yas, çekilen taziyet telgrafları, verilen demeçler ve Washington'a koşmalarla yapılmak istenen şey budur. Böylece Türk halkı kendisinin gerçek can düşmanı, bir emperyalist çevrenin temsilciliğini yapmış olan Eisenhower'i, kendine yakın ve dost bir büyük kişi bilecek. Yani Amerikan emperyalist çevreleriyle Türk egemen çevreleri arasındaki sıkı menfaat ve kader birliği gerçeği gizlenecek, onun yerine Türk halkının kaderi ve menfaati oturtularak sokaktaki yığınlardan siyaset dünyasında cereyan eden irili ufaklı bütün meselelerin, bu arada Eisenhower'in kişiliğinin içyüzü ustalıkla saklanmış olacaktır.

Türk halkının kaderini iyi kavramış diyerek, Türkiye'nin büyük dostu olarak tanıtılan Eisenhower'in, gerçekte Türk halkının ve diğer halkların baş düşmanı olduğunu okuyucuya sunacağımız bir belge ile gösterecek ve böylece gerçekleri tersyüz eden bizim kurt politikacıların şişirdikleri yalan balonunu bir iğne darbesiyle söndüreceğiz.

Bu gizli belge, 1956 yılında yazılmıştır. Ve o tarihte ABD Başkanı olan Eisenhower'e hitabetmektedir. Mektubu kaleme alan kişi, Cumhuriyetçi Parti'nin, yani Eisenhower'i aday gösterip başkanlık koltuğuna oturtan partinin mali patronu, para babası, politik hedefleri gösteren ve hattâ çizen, ünlü milyarder ve Amerikanın en büyük tekel firmasının sahibi Nelson Rockefeller'dir. Eisenhower'in Beyaz Saray'a gitmesiyle Washington'daki siyasi nüfuz ve yönetim nöbeti Morgan firmasından Rockefeller firmasına devredildi. Bu siyasi nufuz ve iktidarın görünürdeki temsilciliği de *Truman'dan Eisenhower'e* aktarıldı. İşte bu büyük tekeller arası iktidar devri teslimiyle Washington'a yerleşen Nelson Rockefeller, seçtirip başkanlık koltuğuna oturttuğu Eisenhower'e, Amerikan dış politikasının ne olması gerektiğini diplomatik bir dille yazılmış aşağıdaki Ocak 1956 tarihli mektupla dikte etmektedir:

Başkana gizli mektup

«Sevgili Başkanım,

Az gelişmiş ülkeler için daha akıllı ve cesur bir yardım programı hakkında yapmış olduğum teklifler dolayısıyla Camp David'de cereyan eden uzun ve yorucu tartışmalara tekrar dönmeyi gereksiz bulurum. Bununla beraber, son siyasi olaylar, tartışmalarımızın verimsiz olmadığını göstermiştir. Bu bakımdan herhangi bir orjinallik iddiası taşımayan ve fakat dış politikamızın önemli sorunlarından birini teşkil eden mesele hakkında yararlı olacağına inandığım görüşlerimi bildirmenin zamanı gelmiştir.

Dış politikamızın genel çizgisi hakkında, hükümetle temelde hiçbir fikir ayrılığım yoktur ve hiçbir zaman da olmadı. En azından herhangi bir insan kadar askeri paktların önemini ben de kabul ediyorum. Fakat bunların, şimdiye kadar Dışişleri Bakanlığı'nın yapageldiğinden daha başka bir biçimde ele alınması gerektiği kanısındayım. Tam da şu sırada Rusların izlediği aktif dış politika sonucu, askeri paktların gittikçe halkların gözünden düşmekte olduğu gerçeğini görmemezlikten gelemeyiz. Geçen iki üç yıl boyunca askeri paktlar politikamızın ciddi darbeler yemiş olduğu gerçeğini de görmek zorundayız. SEATO Paktı bunun en belirgin örneğidir. En önemli Asya ülkeleri bu pakta girmeyi reddettiler.

En son askeri projelerimizin kaderi evvelkilerden daha da kötü oldu. Örneğin Bağdat Partı. Oysa bu paktı, Dulles, Amerikan diplomasisinin önemli bir başarısı, İngilizler de kendi başarıları olarak ilan ettiler. Bağdat Paktı'nın kağıt ve harita üzerinde iyi bir görünüş arzettiği doğrudur. Zira bu pakt, Orta Doğu'nun dört ülkesini, bizim çıkarlarımıza uygun düşen tek bir askeri pakt içinde toplamaktadır. Bu ülkeler, komünist dünyanın güney sınır çizgisi üzerinde bulunmaktadırlar. Ayrıca kıymetli stratejik hammadde rezervlerine ve kalabalık insan gücüne sahiptirler. Bağdat Paktı üyesi olan *Türkiye, aynızamanda NATO yoluyla* bizim savunma sistemimize bağlanmıştır. Pakistan ise, aynızamanda SEATO üyesidir. Orta Doğu'daki bir çok arap ülkesi, Bağdat Paktı'nın kendi ulusal çıkarlarına karşı olduğunu ileri sürerek, bu pakta girmemişlerdir. Gerçekten de yarattığımız bu askeri paktlar, ne Güneydoğu Asya'da, ne de Orta Doğu'da arzuladığımız hedeflere ulaşamamıştır. Çünkü, bu paktlar başarıya ulaşmaları için hayati önem taşıyan bazı ülkeleri içlerine almaya muvaffak olamamışlardır. Bütün bunlarla, bu askeri organizasyonların bizim için bir değeri olmadığını, kurulmamaları gerektiğini söylemek istemiyorum. Ben bu paktları değil, onların kurulmasında kullanılan yol ve metotları eleştiriyorum. Şu meşhur **«Standard Oil tröstü için iyi olan ABD için de iyidir»** tekerlemesini burada tekrarlamak istemiyorum. Fakat yine de gerek Bağdat Paktının, gerekse SEATO ülkelerinin çok değerli kaynaklarından bizim yeterince *yararlanamadığımız* gerçeğini gözden uzak tutamam. Ayrıca, bu paktlar, bizim için hayati önem taşıyan köprübaşlarının güvenliğini dahi garanti altına alamamışlardır.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki *Asya politikamızın başarısızlığı; Rus* yöneticilerinin, Hindistan, Burma ve Afganistana yaptıkları ziyaretlerin ve Sovyetler'in bu bölgede, büyük yatırımları kapsayan ekonomik işbirliğine gösterdikleri büyük arzu ve teşebbüslerin ışığı altında *incelenecek olursa* çok daha açıklık kazanır. Bu güne dek maalesef etkili bir şekilde karşı koymayı başaramadığımız bu Rus adımları, bütün Asya ülkelerinin geleceği bakımından geniş ölçüde ekonomik ve politik sonuçlar doğurabilir. Bu yüzden biz mevcut askeri pakt ve anlaşmaları sağlamlaştırmak yanında, yenilerini de kurmak istersek - bu cins paktların çeşitli ülkelerle olan ilişkilerimizde zorunlu ve uygun bir biçim olduğunu kabul etmek şartıyla - karşımıza çıkan yeni duruma uygun davranış göstermekle işe başlamalıyız.

Bizim politikamız hem **«global»** yani dünyanın bütün kara parçalarını kapsayan, hem de **«total»** olmalıdır. Yani politik, askeri, ekonomik, psikolojik tedbirleri ve özel metodları bir bütün içinde bir araya getirmelidir. Başka bir deyişle, yapılacak şey, atlarımızın hepsini bir tek arabaya koşmaktır.

Görüşümü daha iyi ortaya koyabilmek için - yüzeyde de olsa - dış politikamıza ait bir kaç ilkenin, Avrupa ve Asya'da nasıl uygulandığını tahlil etmeğe çalışacağım.

Bilindiği gibi, Avrupa'da ekonomik yardımla işe başladık. **Marshall** planı olmasaydı, NATO'nun kurulması mümkün olamazdı. Marshall planıyla gerçekleştirilen şey, baskının her çeşidinin kullanıldığı koordine bir dış politikayı sağlamak oldu. Bu politika ise, umduğumuz ve planladığımız gibi sağlam bir askeri paktın kurulmasına götürdü.

Asya'daki çabalarımız daha az başarılı sonuçlar verdi. Kanaatimce, bunun esas nedeni, tek şeyle açıklanabilir. Kurulmasını arzu ettiğimiz ittifaklar için gerekli ekonomik hazırlıkların önemini küçümsediğimiz bir dönemde, *şiddet ve baskı anlayışı fazlasıyla göze* batacak şekilde ortaya kondu. İttifakların askeri yönü çok sivriltildi.

Hayati önem taşıyan ekonomik görüşün, Dışişleri Bakanlığı'nca küçümsenmesi, SEATO ve Bağdat Paktlarının *kum üstüne inşa edilmesine yol açtı.* Bence bu kum, çimento ile pekiştirilmelidir. **«Bayrağın ticareti takibetmesi»** bir Amerikan geleneğidir.

Bu akıllı geleneğe rağmen, biz bütün enerjimizi SEATO'nun askeri yönüne *harcadık, ABD'nin Çan-Kay-Şek* ile birlikte Komünist Çin'e karşı açacağı bir savaşa SEATO üyelerinin katılacağını tasavvur etmek, hemen hemen imkansızdır. Bununla birlikte, Dışişleri Bakanlığımız böyle bir tasavvurun hesabı içindeydi.

Kaçınılmazlığını sizin de şimdi bizzat kabul ettiğiniz ekonomik tedbirlerin, düşüncesizce atılan askeri adımlar yüzünden neticesiz kaldığı bir gerçektir. Bu gerçeğin, hükümet adamlarımız tarafından gittikçe daha fazla idrak edildiğini görmek beni memnun etmektedir. Eğer askeri paktların ve kuruluşların yolları, önceden ekonomik tedbirlerle döşenmişse atılacak askeri adımlara itiraz edilmemesi gerekir.

Sayın Başkanım, biliyorsunuz ki; dünyanın geniş bölgelerini kapsayan az gelişmiş ülkelerde, sermaye, techizat, idari personel ve teknik uzman eksikliği en önemli meseledir. Bütün planlamalarımızda, bu gerçeği daima hesaba katmak zorundayız. Askeri pakt ve tedbirlerin gerekliliğine inanıyorsak, bunların faturasını da ödemeğe hazır olmak gerekir.

Düşüncelerimin pratikteki en somut örneği hatırlayacağınız gibi, bizzat meşgul olduğum İran tecrübesidir. Ekonomik yardımı harekete geçirerek İran petrolüne el koymayı başardık ve bu ülkenin ekonomisine yerleştik. İran'da ekonomik pozisyonumuzun kuvvetlenmesi, bu ülkenin dış politikasının kontrolümüz altına girmesini ve özellikle Bağdat Paktı'na üye *olmasını sağladı.* Halihazırda İran Şahı, elçimize danışmadan hükümetinde herhangi bir değişiklik yapmaya bile cesaret edememektedir.

Kısaca söylemek gerekirse: Burada ileri sürülen düşünceler beni ve arkadaşlarımı, politik programımızın a-

İnönü Eisenhower'ı göklere çıkartmak üzere Komer'e yaptığı ziyarette...

GİZLİ BELGE

Tröstlerin kuklası olan eski Amerikan Cumhurbaşkanı Eisenhower,

Petrol imparatoru Rockefeller Türkiye için «Oltaya takılmış balığa yem gereksizdir» diyordu

aşağıdaki temel ilkelere oturtulması sorumluluğuna götürdü:

1. Biz, askeri paktlarımızı kurmayı ve sağlamlaştırmayı hedef alan tedbirlere devam etmeliyiz. Çünkü, bu paktlar, her hangi bir komünist saldırısını ve ulusal hareketleri önlemekte faydalı olacaklardır. Bundan başka Asya'da ve Orta Doğu'daki pozisyonlarımızı her yönden sağlamlaştıracaklardır.

Şu önemli gerçeği gözden uzak tutamayız; magnezyum, krom, kalay, çinko ve tabii kauçuğumuzun tamamı, bakır ve petrolümüzün önemli bir kısmı, kurşun ve alüminyumun üçte biri, denizaşırı ülkelerden gelmektedir. En önemlisi ABD tarafından kurulmuş askeri paktlardan her hangi birinin etki alanında bulunan Asya ve Afrika'nın az gelişmiş bölgelerinden gelmektedir. Süper - stratejik maddelerin, bu arada uranyumun durumu da yukardakiler gibidir.

2. Bu askeri paktları sağlamlaştırmak ve genişletmek için Marshall planı'nın Avrupa'da bize sağladığı kadar, ya da ondan daha büyük ölçüde politik ve askeri nüfuz garantileyecek genişlikte bir ekonomik yayılma planını Asya, Afrika ve diğer az gelişmiş bölgelerde uygulamak zorundayız. Bunun için, az gelişmiş ülkelere yaptığımız ekonomik yardımların büyük kısmı askeri paktlarımıza hizmet etmek üzere kurulmuş olan kanallardan akmalıdır. Bu ise bizi askeri paktları cazip hale sokmaya götürmelidir. Zorunlu hallerde, bu paktların biçimlerinde belirli değişiklikler düşünülmelidir. Başka bir deyişle, askeri paktların ekonomik yanını mümkün olduğu kadar belirgin hale getirmeliyiz. Bizim askeri paktlarımıza çekmek istediğimiz ülkelere geniş ölçüde ve akıllıca ekonomik yardımlar yapmalıyız. Fakat bunu şimdiye kadar yaptığımızdan daha dikkatli ve elastiki bir biçimde yapmak gerekmektedir. Çok özel durumlarda herhangi bir şart bile koşmamalıyız. İkinci dönemde hem politik hem de askeri şart ve taleplerimizi kabul ettirme yolu açılmış olacaktır.

3. Bu ilkelerden hareketle, Amerikan iktisadi yardımının yapılacağı ülkeleri üç grupta toplamayı teklif ediyorum. Ekonomik işbirliğinin çeşitli biçim ve metodları, bu her üç grupta da kullanılmalıdır.

Oltada balık Türkiye

Birinci gruba; bizimle dost olan ve bize uzun süreli, sağlam askeri paktlarla bağlanmış olan antikomünist hükümetlerin iktidarda olduğu ülkeler girer. Bu ülkelere yapılacak yardımlar ve açılacak krediler öncelikle askeri nitelikte olmalıdır. OLTAYA YAKALANMIŞ BALIĞIN YEME İHTİYACI YOKTUR. Bu noktada Dışişleri Bakanlığı ile aynı fikirdeyim, genişletilmiş iktisadi yardım, örneğin TÜRKİYE'YE, bazı hallerde düşünülenin tersi sonuçlar verebilir. Yani BAĞIMSIZLIK eğilimini arttırıp, mevcut askeri paktları zayıflatabilir. Bu tip ülkelere - Türkiye gibi - doğrudan doğruya iktisadi yardım da yapılabilir, ama bu, ancak bize uygun ve bağlı hükümetleri İKTİDARDA TUTACAK ve bize düşman muhalifleri ZARARSIZ bırakacak BİÇİM ve MİKTAR'da olmalıdır.

Bunlarla bağıntılı olarak özel sermaye yatırımlarını da ayarlamak gereklidir. Hükümet, özel sermaye yatırımlarını cesaretlendirmeli ve onlardan akıllıca yararlanmasını bilmelidir. Bu yatırımlar yardımıyla bir çok politik amaca ulaşılabilir. Bu tip özel sermaye yatırımları zamanla bütün gayrimeşru muhalefeti ve politikamıza karşı mukavemeti ortadan kaldırabilmeli veya nötralize edebilmelidir. Ayrıca bizi desteklemekte kararsız ve sallantılı olan bütün şahsi teşebbüs ve menfaat çevrelerini etkilemelidir. Ayni zamanda ABD ile işbirliğine hazır yerli işadamlarına yardım arttırılmalı ve böylece bu işadamlarının, ilgili ülkenin ekonomisinde kilit noktalarını ele geçirmeleri, buna dayanarak politik etkilerinin artması sağlanmalıdır.

İkinci grup, tarafsız bir politika güden veya o eğilimi gösteren ülkeleri kapsamaktadır. Bu durumda, devlet yardımları ve kredilerin ağırlığı bu ülkelerde bizim için gerekli ekonomik koşulların yaratılmasına kaydırılmalıdır. Bu koşullar, zamanla bizim için çalışmalı ve bu ülkelerin bize bağlı askeri pakt ve birliklere kendiliklerinden girmelerini sağlamalıdır. Bu politikanın TEMEL hedefi, bu ülkelerle ekonomik ilişkilerimizin arttırılması sonucunda yerli ekonominin KİLİT noktalarını ele geçirmektir.

Bu ülkelerdeki özel yabancı sermaye yatırımlarını teşvik etmeyen hükümetlere karşı olan grup ve kişiler desteklenmelidir. Böylece bu ülkelerdeki yeni politikamızın temelini sağlam bir şekilde atabiliriz. Bu gruba giren ülkelerin en önemlisi Hindistan'dır.

Üçüncü grup, daha sömürge halinde olan ülkeleri kapsamaktadır. Bu ülkelere yapılan özel sermaye yatırımlarının arttırılması için gerekli işlemler süratle tamamlanmalı, özel bir program dahilinde bu ülkelere daha fazla iktisadi yardım verilmelidir. Ayrıca bu ülkelerdeki sömürge idaresine karşı savaşan yerli işadamları desteklenmelidir. Bu gruptaki ülkeler için uygulayacağımız politikanın birinci aşamasında iktisadi yardım, yerli ortaklarla karma tesisler kurmak şeklinde olabilir. Bu tip ülkeleri desteklemememiz halinde onları **yumuşatıcı etkimizin** tümünü kaybedebileceğimizi bilmeliyiz. Eğer bunlar yapılmazsa bu ülkelerde bağımsızlık isteğinden öyle kuvvetli bir milliyetçilik doğabilir ki, bu sömürge ülke yalnız eski sömürücü ülkenin kontrolünden çıkmakla kalmaz, bizim de kontrolümüzden çıkabilir.

Bu grubun en önemli ülkesi Belçika Kongosu'dur.

Her üç ülke grubuna da yapılacak geniş iktisadi yardımlarda, ABD'nin karşılık beklemeden yardım ettiği ve işbirliği yapmak isteğinde samimi olduğu intibaı yaratılmalıdır. Elimizdeki bütün propaganda olanaklarıyla durmaksızın, az gelişmiş ülkelere yapılan Amerikan yardımının karşılıksız bir yardım olduğunu, ard niyet taşımadığını bütün kafalara sokmalı, bu konuda HİÇBİR MASRAFTAN çekinmemeliyiz. Bu arada ANTİKOMÜNİST çalışmalarımıza, ideolojik savaşa ara vermemeliyiz. Bu ülkelere yatırım yapan kapitalistlerimiz, teknik eksperlerimiz ve diğer uzmanlarımız az gelişmiş ülkelerin milli ekonomilerinin bütün dallarına girmeli, onları bizim çıkarlarımıza göre geliştirmelidir.

Bu ülkelerdeki politik bakımdan güvenilir yerli işadamlarının ulusal çabaları da teşvik edilmelidir.

Bütün bu tavsiyelerin hepsi uygulandığı takdirde; ABD'nin uluslararası prestijinin bütünüyle artacağına, ayrıca gelecekte karşılaşacağımız her türlü askeri görevlerin yerine getirilmesinin kolaylaşacağına şüphe yoktur. Çünkü böylece mevcut askeri paktlar sağlamlaştırılmış ve yeni bir ruhla doldurulmuş olacaktır.

Aramızdaki yakın dostluk ve sempatiden emin olmasaydım ve bu fikirlerin, genel politikamızı sağlam ve doğru bir temele oturtacağı ümidini taşımasaydım, size bu tafsilatlı mektubu yazmazdım.

Dış politikamızın ağırlık noktasının bir başka düzeye aktarılmasıyla ilgili düşüncelerimin hepsini, kabul etmek lazım ki, bu mektup çerçevesi içinde anlatma imkanını bulamadım. Yeni politikanın yürütülmesinden sorumlu olan sizin ve çalışma arkadaşlarınızın, Asya'da ve özellikle Orta Doğu'daki pozisyonlarımızı kuvvetlendirici tedbirlerin alınması zorunluluğuna artık inanmış olmanız ve üzerinde durduğum ana meselenin öncelik tanınması gereken çeşitli yönlerini tekrar ele almaya karar vermeniz, en büyük arzumdur. Geleceğin tarihçilerinin, ABD'nin İkinci Dünya Savaşından sonraki ikinci on yıl içinde izlediği pasif dış politika yüzünden hür dünyanın karanlığa boğulduğunu yazmalarına imkan vermemeliyiz.

Derin saygılarımla.
Nelson A. ROCKEFELLER

Kaynak: H. O. Connor'un «Petrol İmparatorluğu» adlı kitabının Almanca baskısı, Sayfa 275-280

NOT : Okuyucunun, Eisenhower ve Rockefeller'in kimlikleri ve karşılıklı ilişkilerinin derinliği hakkında daha fazla bilgi edinmesi için «Amerikan Harp Doktrinleri» isimli kitabın 148-164. sayfaları arasındaki bölümü okumasını salık veririz.

TİP'in çıkmazdan kurtulması için...

● Parti yöneticileri arasındaki görüş ayrılığı nedeniyle doğan tartışmaların, fikir tartışması niteliğini aşıp suçlamalara varması sonucu, partimizin birliği, bütünlüğü, özellikle etkinliği yeter derecede sağlanamamıştır. Yurdumuzda sosyalist yönetime geçilebilmesi için, taktik, strateji ve tüzüğümüzün yorumlanması açısından görüş ayrılıkları ne olursa olsun, bütün sosyalistler, Türkiye tarihinde ilk defa bu derece etkin bir örgüt haline geçebilen Türkiye İşçi Partisi etrafında birleşmeli, bu örgütün, sosyalist niceliğini korumak şartı ile, iktidar mücadelesini vermelidirler... Partimiz sosyalizm için günbegün olgunlaşan bu ortamda bütün ilerici kuruluşların öncüsü, en güvenilir örgütü olmak olanağına sahiptir. Bunu duyurmalı ve kanıtlamalıdır. Bu nedenlerle, partinin ağır yükünü omuzlarında taşıyan, parti tabanı ile devamlı ilişkisi olan il başkanlarının, iki büyük kongre arasında en yetkili organ olan genel yönetim kurulumuzla birlikte toplanmasını, Türkiye'nin bu kritik döneminde partimizin güvenilir etkin bir örgüt olduğunu içe ve dışa duyuracak kararlar almasını öneririm. TİP Genel Başkanlığı'na sunulan bu teklifin gerçekleşmesi *halinde partimizin seçim döneminde daha etkin* olabileceğine inanıyorum. Bu inançta olan il başkanları kardeşlerimin teklifimi desteklemelerini ve genel merkezimize bu teklifi desteklediklerini duyurmalarını dilerim.

ŞİNASİ YELDAN

(TİP Kocaeli İl Başkanı)

Kapitalizmin kardeşi bürokrasi

● Bir kısım bürokratlar ve -sözde- aydınlara sorarsanız, «*tarafsız» olduklarını ileri sürerler. Sınıf bilincine ulaşmamış* bazı kimseler de bu laflara fazlaca değer verirler. Bilimsel anlamda tarafsızlık anlamsız bir sözdür. Sandık başına gidip OY vereceksin, egemen sınıfın tüm isteklerini benimseyeceksin, onun dediklerinden dışarı çıkmayıp uslu uslu oturacaksın, sonra da gerine gerine tarafsızım diyeceksin. Kim inanır bu yutturmacaya? Çağımızda ya emekçi sınıftan yana olmak vardır, yada kapitalist sınıftan... Tarafsızım demek, «Ben yaşamıyorum, ölüyüm» demekten farksızdır. Ayrıca da egemen sınıfa bilerek - bilmeyerek hizmet demektir. Bu yoklar baştacı edilirken «emekçi halk yığınlarından yanayım» diyenlerin süründürülmesi neden? Toplumcu düşün ve eylemlerin gelişmesini engelleyeceğini sananlar en çok bu tarafsız görünen bürokratlar arasındadır. Bürokrasinin kapitalizmin öz kardeşi olduğu gerçeğini hiç unutmamak zorundayız.

MEHMET ŞAHİN

(Öğretmen - Sungurlu)

Hem devrimcj (!) hem lotaryacı !

● Ülkemizde tüm olanaksızlıklarına rağmen, devrimci çizgiye erişmiş, yılmadan bunun savaşını veren birkaç derginin dışında, şöyle elle tutulur bir basın olmadığı açıkça meydanda. Halen neşredilmekte olan tüm gazeteler, şimdiye değin ülkemizin bu derece karanlığa itilmesine ve bunun doğal sonucu olarak halkın büyük kesiminin sefaletine, sömürülmesine, yok olası çıkarları bakımından derece derece katkıda bulunan egemen sınıfların şu yada bu şekilde açıkça çanak yalayıcısı durumundadırlar. Durum böyle iken, bu gazetelerden halkın uyandırılması, halkın eğitilmesi ve sömürülmesine karşı ne gibi bir uğraş beklenir? Hiçbir şey. Din kisvesi altında toplumu uyuşturma çabasında olanlarla, komprador burjuvazinin aşağılık çıkarlarının sözcülüğünü yapan satılmış basın erbabına zaten sözümüz yok. Bu sefil satılmışlara halk elbette bir gün gereğini yapacaktır. Asıl bizi üzen, devrimcilik yutturmacası ile kitleleri aldatmaya çalışan ve şimdiden kendini kurtarmayı amaç eden lotaryacılara ne demek gerekir? Hem devrimcilik, hem halkın azgelişmişliğini lotaryacılıkla istismar et. Ve hem de üç beş ilan için gerekirse çanak yalayıcılık yap. Hayır olmaz böyle. Ecevit'çi birkaç devrimci gözüken yazarla aldatamazlar kitleleri. Bunlar da en az diğer reziller kadar suçlu. Bir özlem var içimizde. Ta ki, gerçekten devrimci kendi günlüğümüze kavuşuncaya değin bu özlem sürüp gidecek.

ERCAN SARIHAN

(Emirgan - İstanbul)

Önceki hafta Söke'de topraksız köylülerinin gençlikle elele yaptıkları «*Bağımsızlık ve Toprak Reformu» mitinginin tafsilatını geçen sayımızda bildirmiştik.* Bu sayıda, Söke mitinginde Coşkun Eroğlu'nun çektiği fotoğrafları sunuyoruz. Yukarıda, Söke mitingine katılan köylüler ve ellerinde yükselen «Ağalığa Son!» dövizi...

KURDUN AĞZINDA KUZU

Dursun AKÇAM

KÖY Enstitüleri, 17 Nisan 1940 yılında kuruldu. 1946'da «zımnen», **1952' de de açıktan bir kanunla yıkıldı.** On yıllık bir süre içinde yurdun çeşitli bölgelerinde 21 Köy Enstitüsü açıldı. Köy çocuklarının elleriyle 800 den fazla irili ufaklı yapı yapıldı. Yine bu süre içinde 17.000 öğretmen, 8.700 eğitmen, 7.300 sağlık memuru yetişti, köylere gönderildi. Köylerde okul, öğrenci sayılarında da önemli artışlar görüldü.

Bu on yıllık süreyle geçmişi karşılaştıralım bir. Başlangıç olarak 1299 Osmanlıların kuruluşundan 1942 yılına değin (19 yıllık Cumhuriyet dönemi de dahil) 743 yıl içinde Türkeli köylerindeki okul, öğretmen, öğrenci sayısı ile, 1942 - 1952 arasındaki sayıyı ölçü olarak alacağım. 1940 - 1942 yılları Köy Enstitüleri havası içinde yapılan köy okullarını, yetişen eğitmenleri, çok ayıp olmasın diye geçmişin bölümüne yazıyorum:

	1299-1942	1942-1952
Köy okulu	4077	13.800
Öğretmen	5090	22.072
Öğrenci	402570	1.353.380

Yukarıdaki sayılar, Köy Enstitüleri savaşının ortaya koyduğu gerçeğin nicel yanıdır. Ben burada daha çok Köy Enstitülerinin nitel yanı, devrimci özelliği üstünde durmak istiyorum.

Köy Enstitüleri, Türkiyede ilk kurulan devrimci eğitim kurumlarıydı. Bu kelimelerin üstüne basa basa söylüyoruz! Çünkü son zamanlarda Köy Enstitülerini bilenler, yada bilmeyenler ileri geri lâf etmeye başladılar. Hapisane anılarına dayanarak bu konu üstüne roman bile yazdılar! Onlar yaza, söyleye dursunlar..., biz gelelim **konumuza. Ne şu, ne de bu...!** Köy Enstitüleri, düzenle ters düştüklerinden yıkıldılar. Doğal bir olay saymak gerekir bunu. Bu düzen içinde Enstitülerin yıkılması değil, kurulması bir yanlışlıktı. Çünkü her düzen kendisini yaşatacak kurumları da birlikte getirir, biçimler... Sömürü düzenlerinde eğiğitim kurumları, sömürüyü sü tim kurumları, sömürüyü sürdürme aracı olarak kullanılır. Devrimci eğitimin uygulanabilmesi, bu eğitimin üstüne oturacağı ekonomik, sosyal yapının değişmesine, yeniden düzenlenmesine bağlıdır. Yeni yapı, kendi kadrosunu, kurumlarını da birlikte getirir, siyasal ve doğal çevreye egemen olacak kuşakları yetiştirir. Yarı feodal, yada kapitalist bir yapı üstünde devrimci eğitim yapmak, kutup bölgesinde narenciye yetiştirmeye benzer.

Osmanlı İmparatorluğunda altı yüz yıl, «padişahım çok yaşa!» diye bağırmak teokratik emitimin en önemli amaçlarından biriydi. Teokratik düzende, ülkeyi, doğa üstü güçler yönetir. Kırallar, dükler, padişahlar, şahlar, şeyhler, seyyitler... adları ne olursa olsun, Tanrının yer yüzündeki vekilleridir. devleti Tanrı adına onlar yönetirler. Halk kuldur, ümmettir. Ümmetin görevi, «Ulül-emre itaat» etmektir. Vergi vermek, asker vermek, öl denildiği yerde ölmek... aynı zamanda bir Tanrı buyruğudur. Cennete gitmek için kitleler halinde ümmetler, gavurla savaşmış, ölmüşlerdir. Hesap sormak, hak aramak, külliyen kâfirliktir, asiliktir!

Cumhuriyet kurulunca teokratik düzenle birlikte onun eğitim kurumları da sözde yıkıldı. Yerine Batı'nın klasik eğitim biçimi aktarıldı. Ancak, Atatürk devrimleri bir üst - yapı değişikliği olarak kaldığından feodal alt - yapı günümüze değin sürdü geldi, eğitimini de birlikte getirecekti. Her ne denli dinsel eğitim yasaklanmış, laik eğitim uygulamasına geçilmişse de köylerde tutmamıştır. Lâik eğitim, köylünün öbür dünyaya ilişkin umutlarını da yıkmış, yerine bir şey koyhm yıkmış. yerine bir şey koymamıştır. Halkın yaşamına girmeyen, ekonomik bir yarar sağlamayan bir takım soyut kavramlar *gevezeliği olarak yüzey*de kalmıştır bu eğitim. O yüzden köylü, 23 yıllık baskı altında (1923 - 1946) gizli de olsa medresesini açmış, hacısını, hocasını, cincisini yetiştirmiştir. Lâik eğitim, kasaba ve kentlerde burjuva çocuklarının eğitimi olarak kalmıştır.

Ortamın böylece sürüp gitmesi, sömürücü sınıfın işine geliyor, sömürüyü rahatlıkla sürdürüyordu. Sanfransisko modeli demokrasimiz, minareye bir de kılıf getirmiş, «vicdan özgürlüğü» teranesiyle, vicdanlar sızlamadan teokratik eğitim kurumları bu kez devlet eliyle açılmıştır. Bugün köylü için Kur'an Kursları, İmam - Hatip okulları, bürokrat, ağa, eşraf, tefeci, tüccar çocukları için özel okullar, kolejler, yabancı

Söke Mitinginden fotoğraflar...

Söke Mitingi'nde köylülerin taşıdıkları diğer dövizlerde «Köylüyüz, topraksızız, toprak istiyoruz», «Toprak işleyenindir», «ölümüzü bile gömecek toprağımız yok» yazıları okunuyordu.

On kadar topraksız köylünün konuştuğu mitingte köylüler sık sık hep bir ağızdan «Kahrolsun ağalar, kahrolsun Amerika» diye bağırıyorlardı.

uyruklu okullar çelişkisi bu oyunun açık örnekleridir.

Klasik eğitim, burjuva devrimi ile ortaya çıkan, «sanayileşmiş bir toplum eğitimidir». Tüccarlar, sanayi patronları devlet yönetimini Tanrının vekillerinden almışlardır. Böylece Tanrının vekilleri kralların, padişahların, şeyhlerin yerine, sermayenin vekilleri lordlar, senatörler, saylavlar yönetimi başlamıştır. Millet adına, demokrasi adına alınan oylarsa sömürünün kibar bir icazeti olmuştur... Klasik eğitimde, eğitimin amacı, «devletin istediği yurttaşlar yetiştirmek» diye saptanmıştır. Devletin istediği yurttaş, aslında patronun istediği yurttaştır!

Egemen sınıf, sayı olarak çok azdır. Sömürüsünü sürdürmek için devşirme yardımcılara, peyklere, piyonlara ihtiyacı vardır. İşte patronlara yardakçı, yardımcı insan gücünü hazırlayan beyin yıkama aracının adına eğitim demişlerdir. Eğitimden geçen emekçi çocukları bir çeşit sınıf değiştirirler. Üretim alanından, tüketim alanına geçerek sömürünün buyruğuna girerler. Bu devşirme tabaka, sömürülen sınıfla, sömüren sınıf arasındaki tampon bölgede toplanır. Bazılarının «ara sınıf» dedikleri, bu bölgenin sakinleridir! İçlerinde devrimci nitelik kazananlar, devrimci olanlar vardır. Ancak, aç kalma korkusu içinde sömürünün dümen suyuna kürek çekmekten kurtulamazlar. Yetişmeleri gereği ellerinden maddi uygarlıkla ilgili hiçbir hüner gelmez. Belleklerindeki bilgi kırıklariyle devlet kapılarında kulluk görevlerini yerine getirmeye çalışırlar. O yüzden korkaktırlar. Tenhalarda devrimci arkadaşlarını gördükleri zaman göz kırparlar, «kardeşim yanlış anlıyorsunuz... Ben de devrimciyim ama...!» derler, bir gören olur korkusu ile ürkek tavşanlar gibi kaçarlar...! Çoğunluğu şartlanmış bu piyonların, yardakçıların efendilerine yaranmak için ali kıran baş kesen oldukları görülür. İçinden çıktıkları halka karşı, devrimci arkadaşlarına karşı yapmayacakları «melânet» kalmaz! «Ahde vefa» gösterenler çok önemli görevlere atanırlar. Yine de bir kukla olmaktan kurtulamazlar. Çünkü ipleri başkalarının elindedir.

İşte Köy Enstitüleri, böylesi bir kapıkulu yetiştirmeyi amaç edinen klasik eğitim kurumlarının tersine düşen devrimci eğitim kurumlarıydı. Devrimci eğitim, «İnsanın insanı değil, insanın tabiatı sömürmesi» ilkesine dayanan eğitimdir. Devrimci eğitimden geçen kişi, tüketici değil, üretici olur, tutucu değil, yapıcı, yaratıcı olur. Sömürünün hizmetinde bir araç değil, sömürüye baş kaldıran, siyasal ve doğal çevreyi egemenliği altına alan ve bu çevreyi bilinçli olarak değiştirebilen kişidir.

Köy Enstitülerinin kentlerin dışında kurulmuş olması, önemli bir rastlantıydı. Kişinin üstüne etkin olan çevre değişmezse, kişi değişmez. Köy feodalitesi, kent kapitalizmi dışında devrimci koşullarla yapılan eğitim, bozulmamış köy çocuklarının yeniden yaratılmasını sağlıyordu.

Faşizmin dünyayı kana boğduğu bir dönemde, Köy Enstitülerinin başına geçen büyük halk adamı İsmail Hakkı Tonguç, kansız bir devrim savaşına girmişti. «Eğitimle üretim, teori ile pratik» kucak kucağa uygulama alanına konmuştu. Dersler, kara tahta gevezeliği olmaktan çıkmış, kurulan yapılarda, açılan parklarda, gürül gürül atelyelerde, sürülen tarlalarda üretimin emrine verilmişti. «İş içinde, iş için, iş aracılığı ile eğitim» temel bir kuraldı. Bu eylem, «kişinin doğa karşısında özleşmesi, bağımsız toplumsal bir varlık olarak kendini yaratması» demekti. «Çalışma süreci içinde insan, doğayı etkileye etkileye kendini yoğurur yetiştirir. Doğa ile başlangıçtan gelen birliğini kırar, onun efendisi olarak yeniden onunla birleşir».

Devrimci eğitim işte budur, ilericilik de bu. İlerici olmak, kıravat takmak, salonlarda dansetmek, hacının, hocanın sakalı ile uğraşmak değildir.

Köy Enstitüleri, bir yandan halkın insan kaynağına, öte yandan kültür kaynağına da inerek yılar yılı çürüyen halk potansiyelini ortaya çıkarıyor, devrimci bir yöntemle derliyor, işliyordu. Halkın türküsü, masalı, manisi, destanı, oyunu... kentlerin konforlu salonlarında burjuvaları eğlendirmek için hazırlanmıyor, halk çocukları bu işte araç yapılmıyordu. Yeni renk, yeni desen katkılariyle halka götürülüyordu.

Kitap yasağı, kitap okuma korkusu yoktu. Kitaplıkları dolduran dünya klasikleri peynir ekmek yer gibi okunuyordu. Çeşitli tartışmalar, seminerler, konferanslar, ayda bir sahneye konan oyunlar devrimci bir dünya görüşü kazandırma amacına göre düzenleniyordu.

Öğrenciler, Enstitülerin yönetiminde söz sahibi idiler, yönetici ve öğretmenlerle ortak sorumluluklar taşırlardı. Öğrenci başkanı, nöbetçi müdür yardımcısı, nöbetçi öğretmeni, yapılan çalışmalar hakkında haftalık rapor hazırlarlar, hafta sonu toplantılarında tüm öğrencilere hesap verirlerdi. Her türlü eleştiri serbestti.

Enstitüler, halktan kopuk «ebcet» ezberleten modern medreseler olmadıkları için halka açıktı. Köylüyü küçümseyen, hor gören beylerin, efendilerin bir işi olmadığı için ayakları bu kurumlardan kesikti. Köylüler, konukseverlik duygulariyle karşılanıyordu. Günlerce, Enstitüde, öğrenciler arasında dolaşıyor, birlikte yemek yiyor, konuşuyor, dertleşiyorlardı.

Uzun etmeyelim, bu ortamda yetişen devrimci güçler, akın akın köylere akmaya başlamıştı.. Rahatı kaçmıştı, sömürü ağalarının, çıkar babalarının. İşin farkına varır varmaz hemen karşı harekete giriştiler. Ortam onlardan yanaydı. Feodal yönetimin kıskacındaki halk, Köy Enstitülerinin bilincinde olmadıklarından bir tepki göstermedikleri gibi, sömürücülere de yardımcı oldular. Köylere giden öğretmenler, büyük engellerle karşılaştılar. Yukarıda faşist yönetici, aşağıda ağa, eşraf, imam ve onların güdümündeki halk arasında kaldılar! Egemen sınıf ve onların dümenindeki yardakçılar, peykler, piyonlar koro halinde Köy Enstitülerini bir kaşık suda boğmak için sözbirliği ettiler. Türklü iftiralar uydurarak provokasyonlar yarattılar, yıktılar.

Sistemi yıkmakla yetinmediler, köy çocuklarının bir daha okuyamaması için türlü oyunlar tezgahladılar. Köy Enstitüleri enkazları üstünde «Erkek öğretmen» okulları kurdular. Köy kızlarını sürgüne yollar gibi bir iki okulda topladılar... Köy çocukları öğretmen olmasın diye ilkokula dayalı altı sınıflı ilköğretmen okulu yerine, ortaokuldan sonra öğrenci alan üç sınıflı ilköğretmen okulları açarak, ortaokul barajını koydular... Anadolu'da ilkokuldan öğrenci alan askeri okulları kaldırdılar. Halk dersanelerinin yerine Kur'an Kurslarını, Köy Enstitülerinin yerine de İmam - Hatip okularını açtılar. Kendi çocukları, yabancı uyruklu okullarda, yurt dışındaki üniversitelerde okuyarak yönetici, saylav, hariciyeci, ithalatçı, ihracatçı, köy çocukları da imam, cer hocası, ölü yıkayıcı olsun, öldükleri zaman da efendilerinin kıçlarını yıkasınlar, sağ kalanların da sağlıklarına, saltanatlarına dua etsinler istediler!

Cumhuriyetimiz kurulalı 46 yıl oldu. Köyler bir baştan öbür başa okulsuz, öğretmensiz! Köylere açılmış olan okullarsa köyün gerçek yaşamı ile hiç ilgisi olmayan fonksiyonsuz, yetersiz, göstermelik yapılar... Milyonlarca yoksul köylünün kızı, oğlanı ilkokul üstü öğrenimden yoksun. Okur - yazar olmayan köy kadınlarının oranı % 87'nin üstünde. Yerleşme noktaları, etnik unsurlar, cinsler arasındaki farklar korkunç derecede fazla. Eğitim işleri bir ticaret emtiası olarak işporta pazarlarında. Emperyalist etkiler altında ülkenin ve halkın çıkarlarına ters düşen eğitim uygulamaları gün geçtikçe artmakta...

Biz de oturmuş Köy Enstitülerinden söz açmışız... Sevsinler!

Din adamlarının devrimci savaşı

Vietnam'da budist rahipler emperyalizmi protesto için kendilerini yakmaktadırlar

Müslüman Din Adamlarına Çağrı

Yıldırım DAĞYELİ — Münih'ten Yazıyor —

AYDIN hocalar, gerçek din adamları!

Bugün Türkiye'de uluslararası emperyalizmin ve onun yerli faşist uşaklarının elde kalan tek kalkanı dindir. İktisat alanındaki ve toplumsal yaşamdaki her türlü başarısızlıklarını, sömürülerini bu faşistler din perdesi ardına gizlemektedirler. Oysa dinler, özellikle islam dini tarihte son derece devrimci bir rol oynamıştır. Fakat bugün aynı din bir takım din sömürücülerinin elinde sömürü aracı haline gelmiştir. Bu sömürücülerin amacı, Türkiye'ye İspanya'daki, Portekiz'deki, Yunanistan'daki, İran'daki gibi faşist diktatorluğu getirmektir.

Ne var ki, faşist diktatorluklarda ilk saf dışı edilen yine din adamlarıdır. Faşist diktatorluğu ayakta tutan kapitalistlerin tanrısı para, dini sömürüyle fazla kâr elde etme yollarıdır; din onların ağızlarında halk yığınlarını kandırmağa yarıyan bir sakızdır.

Gerçek din adamları aydındırlar, ileriyi daha gerçekçi görebilen kişilerdendirler. Bunu iyi bilen insanlık katili nazi Hitler, toplama kamplarına en önce din adamlarını, papazları vb. göndertti ve yaktırttı. Gerçek din adamlarının halkı düşünen birer aydın olabileceğini iyi kavrayan faşist İspanya'nın diktatoru Franco, birçok kiliseyi kapattırmış, birçok papazı tutuklamış ya da idam ettirmiştir. Daha geçenlerde Yunanistan'ın faşist cuntası, birçok manastırı, papazları halka nifak tohumları saçıyor diye, kapattı ve papazlarını da tutuklu evine gönderdi. Faşizm, dini iktidara gelinceye dek kalkan gibi kullanır, sonra da onun en büyük düşmanı kesilir.

Aydın din adamları tarihin her devrinde devrimci bir rol oynamışlardır. Bizim tarihimizde de böyleleri çoktur. Yunus Emre, Mevlana, Hacı Bayram Veli, Hacı Bektaş Veli, Şeyh Bedreddin bunlardan bazılarıdır. Bugün Amerikan emperyalizmine karşı kahramanca savaşan Vietnam'da budist rahipler, emperyalist Amerika Birleşik Devletleri yerli uşaklarını da alıp defolup gitsin diye kendilerini yakmaktadırlar. Zenci papaz Martin King Luther, Amerikan zencilerinin özgürlüğü uğruna savaşırken öldürülmüştür. İspanya'da faşist yönetime karşı koyan en büyük güçlerden biri de din adamlarıdır.

Bir tarafta içler acısı yoksulluğun sürüp gittiği, diğer tarafta mutlu bir azınlığın sefahat içinde yaşadığı Latin Amerika'daki Kolombiya'da bir papaz, Camilo Torres, tüm görev ve imtiyazını bırakarak, halkının kurtuluşu için çetecilere katılmıştır. Ne yazık ki, bu papaz devrimden sonra eline yeniden dua kitabını alamadan vurulup gitti. Ama onun adı ve eylemi dünyanın her yerinde tüm aydın din adamlarına, hocalara, papazlara, rahiplere birer örnek oldular. Onun bir çağrısını aşağıda okuyacaksınız.

Türkiye'de de aydın ve gerçek din adamlarının kendilerini uluslararası emperyalizmin ve onun yerli faşist uşaklarının maşası durumundan kurtarmalarının ve dini yeniden eskiden olduğu gibi devrimci bir yörüngeye oturtmalarının zamanı gelmiştir artık!

Sağlıcakla kalın.

● Devrimci Papaz Camilo Torres'in Çağrısı

«Son zamanlarda siyasal, dinsel ve toplumsal sarsıntılar, kuşkusuz kolombiyalı hıristiyanlar arasında şaşkınlık yarattı. Tarihimizin bu önemli anında biz hıristiyanların dinimizin temel gerçeklerine bağlı kalmaları gereklidir. Katolik inancın en önemli öğesi, yanındakilere sevgidir. «Kim yanındakileri seviyorsa, o buyruğu yerine getiriyor demektir (İncil)». Bu sevginin gerçek ve doğru olması için, etkin olması gerekir. Eğer refah, zekat, azıcık okul, birkaç refah programı, kısaca «hayırseverlik» denen tüm şeyler, bir sürü aça yiyecek vermeye, bir sürü çıplağı giydirmeye, bir sürü cahil eğitmeğe yetmiyorsa, o zaman daha etkin tedbirler almalıyız insanlığın refahını güvencelemek için.

Bu tedbirler, iktidarda bulunan mutlu azınlık tarafından alınamaz; çünkü bu tedbirler onları imtiyazlarını bırakmaya zorlayacaktır. Örneğin, yabancı ülkelere kaçırılan para Kolombiya'da iş alanına yatırılsaydı, birçok işyeri açılırdı; ama kolombiya pesosu günden güne değerini yitirdiğinden, mal sahip-

leriyle iktidarda bulunanlar, kolombiya parasının dışarıya akmasını yasaklıyamıyacaklardır. Çünkü bunlar, paralarını dışarıda yatırdıkları sürece, onu sinsi sinsi yaklaşan enflasyondan koruyacaklardır.

Bunun için iktidarı mutlu azınlığın elinden zorla alıp, onu bir sürü yoksula teslim etmek kaçınılmazdır. Bunu derhal yapmak, tam bir devrimin ödevidir. Eğer iktidarda bulunanlar silahlı bir direnme göstermezlerse, devrim barışçıl olabilir. Devrim demek, açlara yiyecek veren, çıplakları giydiren ve cahilleri eğiten, kısacası, sevgi gösteren, ama bunu arasıra, geçici olarak ve birkaç kişiyi memnun etmek için yapmayan, kardeşlerimizin koca yığınıyla ilgilenen bir hükümet meydana getirmek demektir. Bu nedenden dolayı hıristiyana yalnız devrim için izin verilmekle kalmaz, devrim eğer tek etkin ve yeterli olanaksa, o hıristiyanın ödevidir de. «Bütün iktidar tanrıdan gelir (İncil)» doğrudur, ama aziz Toma der ki, iktidarı kullanan, halkın somut tarihini yapar.

Eğer bir iktidar halka karşı yönelmişse, o zaman bu iktidar yasadışıdır ve biz buna zulüm deriz. Biz hıristiyanlar, bu zulme karşı savaşmaya izinli ve

Venezuela Gerilla Hareketi'ni yöneten ve «Yeni Che» diye anılan Douglas Bravo, Milli Kurtuluş Cephesi'nin kuruluşunu, Komünist Partisi ile anlaşmazlığını, Küba ve diğer Latin Amerika ülkeleriyle ilişkilerini açıklıyor.

KANLI PAZAR'DA GERÇEK DİN ADAMI
— Emperyalizme karşı mücadele ediyor —

zorunluyuz. Şimdiki hükümetimiz zalimdir. Çünkü bütün seçmenlerin yalnız % 20'si tarafından desteklenmektedir. Çünkü onun bütün kararları mutlu azınlık tarafından önceden kararlaştırılmıştır.

Kilisenin yetersizliği bizi ürkütmesin. Kilise gerçi insan elinin yapıtıdır, ama onun kutsal olduğuna inanırız. Yanımızdakilere sevgi ödevlerimizi yerine getirdiğimiz oranda kiliseyi de güçlendiririz.

Ben, bir papazın görev ve imtiyazlarını bıraktım. Ama bununla bir papaz olmaktan vazgeçmedim. Kendimi yanımdakilere sevgiden dolayı devrime adadığımı sanmaktayım. Ayin okumayı, yanımdakileri iktisat ve toplumsal gerilimin maddesel alanında sevebilmek için, bıraktım. Yanımdakilerin bana diyecek birşeyleri olmadığı, devrim savaşılıp kazanıldığı zaman, tanrı isterse, yeniden ayin okuyacağım. Sanırım, tanrının «Eğer mimbere çıkarsan ve görürsen ki, bir kardeşin sana kırılmış, o zaman hutbeyi mimberde bırak, kardeşine git ve onunla barış, sonra gel, hutbeni oku» buyruğunu böyle yerine getiriyorum.

Devrimden sonra biz hıristiyanlar diyebileceğiz ki, öylesine bir yöntem kurduk, yanındakine sevgi burda en yüce koşuldur.

Kavga uzun olacak. bugünden başlayalım...»

Amerika'da patlatılan müthiş bomba

Amerika'nın nasıl bir militer devlet haline geldiği, artık kendi ünlü generalleri tarafından da itiraf edilmektedir.

Nitekim Tercüman gazetesinde, 16 Nisan günü yayınlanan yazısında Şükrü Baban böyle önemli bir açıklamaya yer vermiştir. Baba'nın yazısı özetle şöyledir:

Amerika'da tam General Eisenhower'in cenaze töreni sırasında öyle bir bomba patlatıldı ki bunun gücü Hiroşima'ya atılandan çok fazla.. Fakat bu bomba, atom cinsinden değil de, siyasi çeşitten askeri ve uzun vadeli bir infilaktır.. Bombayı, bir Amerika dergisinde fırlatan da Amerika'nın hayatta bulunan, en meşhur kumandanlarından biri olan General Shoup'tur. Hatırlanacağı gibi, General Shoup II. Dünya Harbi sırasında bütün dünyada meşhur Amerika Bahriye Silahendazlarının (Marines) Başkumandanı idi ve Pasifik Okyanusunda Japonlara karşı boğuşmada şeref mevkiini işgal etmişti. İfade edildiğine göre, halen Amerika ordusunda —Eisenhower dünyadan elini çektiğine göre— bu kırat ve çapta askeri şahsiyet yoktur. İşte bu eski kumandan, yazdığı bir makalede, inanılacak gibi değil, çünkü yazı, Moskova'nın Pravdasında çıkmaya lâyık, aynen şöyle diyor: «Amerika, bugün saldırgan bir askeri millet haline gelmiştir...»

General Shoup'un makalesinde belirttiğine göre, harp alanlarında başarısızlık, birbirini kovaladıkça, Amerika Genel Kurmayının sivil idare üzerine yaptığı baskı artıyor ve kredi talepleri kabarıyor. Ordu ileri gelenlerin, mağlubiyetlerinin sebebini kendilerine verilen tahsisatın ve asker sayısının azlığında bulmak yolunu tutuyorlar. Halbuki 1969 bütçesinde orduya ayrılan giderler, 1944 II. Dünya Harbinin en kızgın savaş yıllarında orduya verilen tahsisattan fazladır.

General Shoup'u telaşlandıran diğer bir husus da Amerika büyük endüstrisinin, çalışma ve kazançlarının hemen hemen tümünü, ordunun siparişlerinden sağlamakta olmasıdır. Böylece Amerika büyük şirket ve müesseseleri, âdeta harbin devamından kendileri için çıkar görecek duruma gelmişlerdir. Amerikalı mükellefin verdiği her dolar verginin % 65'i, harp işlerine ve harp endüstrisini desteklemeye harcanmakta imiş... Dikkati çekecek husustur, Amerika Dışişleri Komisyonu Başkanı da ordunun sivil idareye fazla tahakkümünden şikâyetçidir...

Din sömürücüsü ağaların içyüzü

Fitnat OKUROĞLU

ELMALI'dan yola çıkarsınız Akdeniz'e doğru. Çok virajlı, çok tehlikeli, çok bakımsız yollardan yüreğiniz hoplaya hoplaya geçersiniz. Otobüsünüz biraz keskince bir virajı geçer asfalttan. Karşınıza uzaktan köy görünüşlü bir yer çıkar. Finike'dir burası. İçerisine girdikten sonra köy görünüşü özelliğini kaybeder. Küçük şehir modeli olur. Hani gecekondusu ile, apartmanı ile, konağı ile bir küçük şehir.

Batı yanı dağlıktır Finike'nin. Güneyi deniz, doğusu ve kuzeyi epeyce geniş sayılabilecek bir ovalık. Yaz aylarında çok sıcak, kış aylarında ise ılık ve yağışlıdır. Yeşili ise hiçbir zaman solmaz. Güzel yerdir Finike dış görünüşü ile. İçine girince bir hoş olur insan. İyice içine girince daha bir hoş olur. Tanıyınca, yani bu küçük kazanın sosyal ve ekonomik durumu incelenince bir tuhaf olur. Üzülür, mantığı çalışmaz, sinirleri gerilir.

Tahminen beşbin nüfuslu kazanın merkez topraklarına on - oniki kişi hakimdir. Yani topraklarının yüzde doksanı nüfusun yüzde ikisinindir. Bunlardan bir kısmı elli - altmış dönüm gibi az toprağa sahiptir. (Elli altmış dönümlük portakal bahçesinin yıllık geliri net yüzbin liradan aşağı değildir.) Beş ailenin elindeki toprak toplamı onbin dönümün üzerindedir. Onbin dönüm toprağa sahip olan bu ailelerin her birine ortalama olarak üç ile dört bin dönüm arasında değişen toprak düşmektedir. Bu toprakların yıllık gelirlerinin hesaplanmasını okuyuculara bırakıyorum. (Bir dönüm portakal bahçesi ortalama yıllık ikibin lira net kâr bırakır).

Bu toprakları nasıl elde ettikleri önemli değil? Araştırmamız da bu yönde değildir. Toprak dağılımındaki bu durum istiklal savaşı sonrası tapulara dayanmaktadır. Tapulu toprakları adamların.

İnsan kendisinde bir eksiklik, bir aşağılık gördü mü, onu çeşitli yollardan telafi etmeye çalışır. Örneğin elindeki para kuvetine dayanarak başkaları üzerinde hakimiyet kurar. Finike'nin ağaları da bu yolu tercih etmişlerdir. Önce halk üzerinde kesin bir hakimiyet kurmuşlar ve bunların arasına ne üzücüdür ki bazı memurları da katmayı başarmışlardır. Zaten onların borusunu öttürmeyen memurlar yürütülmektedir Finike'den. Şiar Yalçın gibi. Kendilerini halktan üstün saymaktadırlar. Bir hanedan oldukları iddiasındadırlar. Hattâ ilçenin ileri gelen memurlarıyla bile oturup kalkmayı ayıp, küçüklük saymaktadırlar. Onların sahip olduğu maddi güç, çoğunluğu etkisi altında bırakmıştır.

Mandy için 20.000

«Din», «Allah», «namus» kelimelerini ağızlarından düşürmeyen bu ağalar içi boş zenginlere, sadece paraya sahip, cevhersiz, kültürsüz zenginlere mahsus bir bolluk hayatı yaşamaktadırlar. Bunu birkaç örnekle açıklayabiliriz. İsim vermeye lüzum yok. Bir ağa, sırf meşhur skandallar kraliçesi Mandy'yi görebilmek, onunla yatmak için Antalya'dan 20.000 liraya özel uçak kiralıyarak İstanbul'a gitmiştir. (Bir memurun yıllık geliri, hem de yüksek dereceli). Kadınlar her gün kalkarlar, sabah kahvaltılarını yaptıktan sonra belli yerlerde toplanarak kumar oynarlar. Öğle yemeğine evlerine gelirler. Öğleden sonra ikinci parti kumar meclisi kurulur. Bunu sosyetik bir yaşantı saymaktadırlar. Okuyucular diyecekler ki, onların yemeklerini kim yapıyor? Hizmetçileri. Küçükten fakirlerden satın aldıkları kızlar. Bunları büyütüyorlar. Hem ev işlerini görüyor, hem de kendi karısına sahip çıkamıyan efendilerin cinsel hayvani arzularına cevap veriyorlar. Ondan sonra da iki üç dönüm arazi ile birisine veriliyorlar. İki üç dönüm arazi ne ki onlar için.

Yine acayip, sapık yaşantıları var bu adamların. Örneğin birisi, hem de kültürlüsü, hamamda bir oğlana saldırırken yakalanmış. Zamanın yetkililerine yedirdiği paralarla kurtarmış yakasını. Bir diğeri aynı şeyi yapmış ama Şiar Yalçın sayesinde, iki yıl hapse mahkum olmuştur. Halen hapiste, ipek gibi karısı da dışarıdadır. Bir başkası ise iki kişinin ölümüne sebep olacak derecede içmiş ve arabasını uçuruma yuvarlamıştır. Parasının sayesinde kurtarmıştır yakasını. Birinin karısı başkasına kaçmış. Onunla birlikte aynı kazada herkesten namuslu yaşamaya devam ediyor. Bunların işi gücü, paralarını har vurup harman savurmak. Banka kredileri, daha doğrusu banka müdürleri ellerinde. İstedikleri kadar çekiyorlar. Bu yaşantıya sahip aile sayısı taş çatlasa onbeşi geçmez FİNİKE'de...

Hem AP'li, hem CHP'li

Şimdi bu kısa açıklamadan sonra gelelim Finike'nin alt tabakasının durumuyla ortaya çıkan sosyal bozukluklara:

Halk tabakası zenginlerin yaşantılarına ayak uydurmak istiyorlar. Bunu normal gelirleriyle yapmaları imkansız. Bu imkansızlığı ellerindeki gayrimeşru vasıtalarla gidermeye çalışıyor bir kısmı. Bu vasıtalardan en geçerlisi beyaz kadın ticaretidir. Küçücük bir yerde beyaz kadın ticareti nasıl olur diye hayrete düşebilir herkes. Evet yanlış değil, beyaz kadın ticareti. Bu işle uğraşan seksen civarında kadın var vesikalı.

Ağaların yaşantılarına memurlar da özeniyor çoğunlukla. Onlar gibi olmak için borca giriyorlar. Bu ise herşeyden önce görevde huzursuzluk yaratıyor, randıman düşürüyor. Örneğin ilçenin en yüksek maaşlı memurlarından birinin halen sekizbin lira civarında borcu vardır.

Özellikle, kadınlar, hemcinsleri olan ağa karılarının giyinişleri, sürünüşlerine fazla özeniyorlar. Onların yaşantılarını üstün buluyorlar kendilerine göre. Onlara benzemek için ya düşüyorlar veya memursalar borca sokuyorlar kocalarını.

Ağaların yaptıkları kötü hareketler kısa zamanda kapanır. İşledikleri suçlar örtülmüştür şimdiye kadar. Yine örnekle açıklıyalım: Bir kadın kocasını zehirliyerek öldürmüştür. Bu kadının suçluluğu ilgili mercilerce örtbas edilmiş ve kadın halen birkaç milyonun üzerinde serveti ile elini kolunu sallıyarak gezmektedir. Daha ilerideki satırlarda verdiğimiz örneklerin dışında bir de arabasıyla adam ezen fakat kendisini kurtaran ağayı belirtebiliriz. Bunlar bilinen suçlar. Bilinmiyenler kim bilir ne kadardır?

Bu ağaların tipik bir özelliği de iki partiye mensup olmaları; Hangi parti başa geçerse geçsin işlerini yürütebilmeleridir. Yani ağalar birbirlerine akrabadırlar. Bu akrabalardan bir kısmı AP'yi, bir kısmı da CHP'yi bilerek tutuyorlar. Hangisi başa geçerse geçsin, onların çıkarları tehlikeye düşmüyor böylece.

Doğudaki toprak ve gelir dağılımı ile Finike'deki toprak ve gelir dağılımı arasında bir fark yoktur. Burada daha kesindir ayrılık. Ağalar yıllarca boş duran evlerini kiraya vermekten dahi hoşlanmıyacak kadar pervasız, saygısız, zengindirler.

— SULTAN REŞAT'IN CÜLUS MERASİMİ —
İttihatçıler yarattıkları kukla ile beraber.

yeni yayınlar

TÜRKİYE SOSYALİZMİ VE SOSYALİZM, Muzaffer Erdost, Sol Yayınları — Daha önce bir dergide tefrika edilmiş bulunan yazılarını bir araya getiren bu kitapda Muzaffer Erdost, TİP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar'ın «Bağımsızlık Demokrasi Sosyalizm» kitabının «Türkiye Sosyalizmi» ile ilgili bölümünü eleştirmekte, Aybar'ın sosyalist devrimin anti - emperyalist devrimle birlikte gerçekleştirilmesi gerektiği yolundaki görüşlerine cevap verilmektedir. Erdost, kitabında, milli devrim, demokratik devrim, sosyalist devrim kavramlarını tartışmakta, bugün izlenmesi gereken en doğru yolun «milli demokratik devrim» şiarından geçtiği görüşünü savunmaktadır.

İSLAMİYET VE KAPİTALİZM, Maxime Rodinson, Gün Yayınları — Kitapta islam dünyasının ekonomik düzeni, *islam ideolojisinin ekonomik alandaki etkisi, islamiyetin* tarihteki rolü ve gelişme çizgileri, islamiyet ve sosyal adalet ilkesi incelendikten sonra şu soruların cevapları aranmaktadır: Kapitalizm niçin özellikle islam ülkelerinde değil de modern devirde Avrupa'da hakim olmuştur? Aynızamanda niçin Avrupa kapitalizmi islam dünyasını bu kadar kolayca istila etmiştir? İslamiyet (ya da en azından islam ülkelerinin kültür geleneği) kapitalizme, sosyalizme, «feodal» tipte geri bir ekonomiye kolaylık sağladı mı yada sağlamakta mıdır? Yoksa bu ülkeler bambaşka bir yola, kendilerine özgü yeni bir ekonomik sisteme doğru mu gitmektedirler?

ŞADİ ALKILIÇ DAVASI, Mahmut Baksı, May Yayınları — Şadi Alkılıç dâvası, yüzyılımızın en büyük adli hatalarından biri olarak okurlarımız tarafından gayet iyi bilinmektedir. Mahmut Baksı, bu kitabında, Şadi Alkılıç dâvasının bütün safahatını belgelere, mahkeme kararlarına, gazete haberlerine göre bir araya getirmiş, ayrıca çeşitli yazar ve düşünürlerin Şadi Alkılıç dâvası üzerine gö-

İki hırslı İttihatçı ve denge uzmanı Abdülhamit

Osman S. AROLAT

TÜRKİYE'de son yüzelli yıl boyunca iki kadro - batıcı bürokratlar ile doğucu islamcılar - yönetimi ele geçirmek için devamlı olarak çatışmışlardır. Bazı değişikliklerle bugün dahi sürmekte olan bu çatışmanın bir döneminde de İttihat ve Terakki hareketi yer alır.

Yazar Güngör Dilmen, Cezzarlar - Dormen tiyatroları tarafından ortaklaşa hazırlanılan İttihat ve Terakki adlı piyesinde bu çatışmayı ele alarak işlemektedir.

Dilmen, piyes içerisinde İttihatçıları iyi niyetli, başta birşeyler yapmak isteyen, daha da öte Abdülhamit yönetimine karşı başkaldıran bir kadro olarak ele alır. Tek özellikleri cesaret ve atılganlıktır. Bu cesaret ve atılganlık kurnaz Talat'ın zekasıyla da birleşince meşrutiyeti kabul ettirirler. Şenlikler, şölenler yapılır. Bu piyesin sahnelenmesinde çok abartılır. Hattâ İttihat Terakki'cilerin kadrolarını kurmalarından, meşrutiyeti kabul ettirmelerine kadar geçen süre ile şenliklere ayrılan süre birbirine eşittir.

Piyeste artık bir yanda ne yapmak istediğini, ne için bu harekete giriştiğini bilmiyen kadro, kendine özlü bir temel aramaktadır. Bir yandan da, yabancı ülkeler, kendi açılarından meşrutiyet hareketini değerlendirmektedirler.

Yazar bu noktada büyük bir denge uzmanı olarak değerlendirdiği Abdülhamit ile Talat Paşa'yı karşılaştırır.

Talat - Ne yapıyorsunuz öyle?

A. Hamit - ...... (ses etmez)

Talat - (Alaycı) Yapı ustalığına, mimarlığa meraklı olduğunuzu bilmezdim... (Abdülhamit elindeki çekülü Talat'ın yanına sarkıtır)

A. Hamit - **Durduğunuz yer çökmek üzere, çekilin. (Aynı anda çökme gürültüleri duyulur, sahne sarsılır, Talat sendeler kendini öbür yana atar). Orası da tehlikeli. (Bir çökme sesi daha. Talat korkuyla oradandan da sıçrar.) Anladınız mı şimdi bu çekülün ne işe yaradığını?**

Talat - Nereden başladı çöküntüler.

A. Hamit - **(Tavanı işaretle) Avrupa'dan getirttiğiniz özgürlük denen şu ağır avizeyi kubbeye asarsanız böyle olur işte.**

Talat - (Tavana bakarak) Elbette onun tanrısal ışığıyla dağılacak bu karanlık. Aydınlanacak insanlarımız.

A. Hamit - **Bilmiyorsunuz ki, yangın çıkar korkusuyla elektirik sokmadım ben buraya?**

Talat - (Şaşırmış) Biz de yağ kandilleriyle donatırız avizeyi.

A. Hamit - **Yağ kandilleriyle olur mu hiç? Ne görgüsüzlük yarabbi.**

Talat - Bir gün elektrik te gelir.

A. Hamit - **Geledursun. Kubbe çekemez bu ağırlığı. Bak nasıl sallanıyor. Ha düştü ha düşecek. Bu alametin ne işe yaradığını anlamadan şaşkın şaşkın seyreden zavallı milletin tepesine inecek pek yakında. O zaman seyreyleyin gümbürtüyü.**

Talat - Kubbeyi de onaracağız.

A. Hamit - **(Çekülü tutar) Kubbeyi tutan duvarlara bakın.**

Talat - Kaykılmış. O duvarları da onaracağız.

A. Hamit - **Yapı temelinden sakat, delikanlı...**

Talat - (Güvenli) Biz, temelinden değiştireceğiz bu yapıyı.

A. Hamit - **Buna kimsenin gücü yetmez.**

Talat - Bizim gücümüz yetecek.

A. Hamit - **Temelin nerede olduğunu bilen mi var. Bugüne değin reformcular temel diye, yapının üçüncü beşinci katlarında birtakım onarmalara giriştiler. Duvarlara payandalar, destekler dayadılar, tabii tabii bunların ağırlığı da kayşamış temellere bindi.**

Talat - Ya siz ne yaptınız? Kurtarmak için bu ata mirasını mı?

A. Hamit — ***Otuzüç yıldır*** **böyle gece gündüz, elimde çekül koridorlarda, sofalarda dolaştığım boşuna mı? Yalnız benim bileceğim, korkunç çapraşık bir dengeler düzenidir bu.**

Talat — Nasıl olsa kurtulmaz deyip, onu büsbütün çürütmeye bıraktınız.»

Son yüzelli yıl boyunca devamlı olarak karşı karşıya gelen bu iki kampın durumu açıklandıktan sonra, İttihatçılar için talihsiz bir dönemin başlangıcı sergilenir. Bosna - Hersek'in Avusturya tarafından ele geçirilmesi, Bulgar krallığının yabancı uluslar tarafından tanınması olayları birbirini izler. 31 Mart vakası yaşanır.

Abdülhamit, yıkılarak yerine Sultan Reşat getirilir. Arnavutluk ayaklanması, Trablus işgali

rüşlerine yer vermiştir. Halen demir parmaklıklar arkasında inançlarından dolayı çile çektirilen Şadi Alkılıç dâvasını bütün yönleriyle derli toplu sunan bu eser, bütün sosyalistlerin kitaplıklarında saklanacak bir ibret belgesi değerindedir.

PARİS DÜŞERKEN, İlya Ehrenburg, Sosyal Yayınlar — Aynı yazarın Fırtına adlı eserini de yayınlamış bulunan Sosyal Yayınlar, Ehrenburg'un bu değerli kitabını da Türkçeye iki cilt halinde kazandırmıştır. Attilâ Tokatlı tarafından Türkçeleştirilmiş bulunan bu eserde İlya Ehrenburg, İkinci Dünya Savaşı öncesinde Fransa'nın ve Batı toplumunun çürüyüp kokuşmuş yüksek sosyetesini, sosyalizme ihanet eden sosyalistleri, İspanya cumhuriyetçilerinin «geniş cephe» ve «koalisyon» peşinde koşan Fransız sol liderleri tarafından nasıl kalleşçe Franco faşistlerine teslim edildiğini ve Fransız Milli Mukavemet Hareketi'nin isimsiz kahramanlar tarafından nasıl hazırlanmış olduğunu hikaye etmektedir.

GÜN OLA (Şiirler), Süreyya Berfe, FKF İstanbul Yayın Kolu Yayını — FKF İstanbul Sekreterliği Yayın Kolu, üyelerinin çeşitli yurt ve dünya sorunları karşısındaki görüşlerini belgeleştirecek yayınlar yapmağa karar vermiş bulunuyor. Bu yayınların ilki Süreyya Berfe'nin şiir kitabı. Çeşitli sanat dergilerinde yayınlanmış şiirleriyle ün yapan Süreyya Berfe'nin kitabını FKF iddialı bir şekilde sunuyor: «Bu dönemdeki sanat görüşümüzü, sanatımızla neyi yapmak istediğimizi ortaya koyuyor, tartışmaya sunuyoruz.» Fiyatı 3 Lira.

ANADOLU ÇIKARTMASI, Özkan Fidan — İrfan Ayhan, Ulusça Uyanış Yayınları — İstanbul ve Ankara'daki yayınlar yanında Anadolu'da da yer yer büyük fedakarlıklarla toplumcu kitaplar yayınlanmaktadır. Şair Özkan Fidan ile hikayeci İrfan Ayhan'ın ortak eseri «Anadolu Çıkartması» iki genç toplumcunun Anadolu'da verdikleri kalem savaşının ürünü... Fiyatı 3 Lira olan kitabın isteme adresi: P.K. 77 — Denizli.

padişahın ve İttihat'çıların eli kolu bağlı şaşkınlıkları arasında piyes içerisinde yaşanır. Harbiye nazırı Mahmut Şevket Paşa'nın devirilme planları yapılır.

Birinci dünya savaşının doğuşu, Alman'ların artık nazır olan Enver Paşa'yı Vangan aracılığıyla nasıl kafese aldıkları, daha sonra harbe giriş, Sarıkamış faciası, Sina bozgunu işlenir.

Mustafa Kemal'in Anafartalar zaferi ele alındıktan hemen sonra, Yakup Cemil'in onu öldürmekle görevlendirilip başaramadığı savı ortaya atılır.

Piyesin bundan sonrasına Talat Paşa'nın sadrazam olmasına kadar geçen olaylar konu olur. Talat Paşa sadrazam olduktan sonra yeni kayıplar, yeni yıkılmalar birbirini izler. Artık İttihatçılar için tek çıkar yol kalmıştır, ülkeyi terkederler.

Oyun bu şekilde son bulurken, hamasi bir gösteriyle bütünlenir. Bir Mustafa Kemal resmi, sahne gerisinde bayrakla birlikte, devrilen iktidarların üstünde yükselir.

Dilmen, İttihat Terakki piyesini daha ziyade bir tarihi olaylar sıralaması şeklinde sunarken, oyun kurmaya fazla dikkat etmemiştir. Bu nedenden piyeste yukarıya aktardığımız gibi bazı sahneler dışında teatral öge kaybolmaktadır. Hal böyle olunca, usta oyun kurucusu Dilmen laf laf üstüne koyan bir yazar olarak karşımıza çıkmaktadır. Kısacası genel olarak harekete dayanan tiyatro söyleve çok yer verilen bir noktaya itilmektedir.

Yaşanmış önemli tarihi olayların sahneye aktarılmasında sık sık karşılaşılan bu durum, başka araçların kullanılmasıyla giderilebilmektedir. Dilmen özellikle Piskator'dan bu yana gelişmekte olan, Brecht'te büyük ilerlemeler kaydeden filmle, projeksiyonla olayların tiyatro örgüsü taşımıyan yanlarını aktarsaydı tutarlı bir bütünlüğe ulaşabilirdi.

Yoksa oyun bu sunulan şekliyle İttihat'çıların hangi nedenlere dayandığı belli olmıyan hırsıyla, onları yıkılırken altında bırakan, ezen, yer yer alaya alan Abdülhamit'in dramından öteye gidememektedir. Rusların ve Avrupa uluslarının belli belgelerle kolayca ortaya konabilecek tutumları yine aynı sebepten aydınlanamamaktadır.

Komandoların kültür düşmanlığı

«Resmim yaşantımın izdüşümüdür.» diyen köylü Ressam Balaban'ın resim sergisi geçen hafta içerisinde Adana'da komandolar tarafından basıldı. Komandolar bu davranışlarıyla, bugüne kadar yaptıkları bütün baskınlardan daha ters bir noktaya düştüler. Halkın öz değerlerinden söz ederlerken, halkın sanatçısını reddettiler.

Balaban, bu basılma olayı üzerine günü dolmuş olan sergisini toplayıp Ankara'ya geldi. Yaptığı basın toplantısında olayı kamuya açıkladı. **«Birçok defa sergimi basmak için geldiler. Her seferinde onlara gördükleri resimlerin Türkiye'nin, köylülerimizin resimleridir, dedim. Kötü kararlarını uygulamadan ayrılıp gittiler. Ancak büyükleri ısrar etti. Onlardan söz aldı herhalde, benden utanır gibi yüzüme bile bakmadan resimlerime saldırdılar. Yırttıkları resimlerden -Hasan Çavuş- babamı, -Duvarın Önündekiler- hapishane önündeki mahpus yakınlarımı, -Arabada koşulu öküzler- köylük yerde yaşantının bir parçasını anlatıyordu.**

«Ankara'dan Adana'ya neden gittim? Yaptığım resimler ülkemin halkını anlatıyordu. Bu resimler yalnız büyük kentlekiler tarafından değil, Anadolu tarafından da görülmeliydi.»

Sonra aynı şevkle yenilerini yapıp yerlerine koyacağını söyliyen Balaban, **«Resimlerimizden, kitaplarımızdan korkmaya başlıyan güçlerin sonu yakındır.» dedi.**

Dalkavuk gazetenin yeni marifetleri!

Selma ASHWORTH
— Londra'dan Yazıyor —

Kıbrıs'lı Türkler adına Londra'da yayınlanan Vatan Gazetesinin Kıbrıs Türklerine nasıl ihanet ettiğini geçen hafta açıklamıştık.

Bu hafta da Vatan'ın başka marifetlerini teşhir ediyoruz:

VATAN gazetesi bir süre önce Yeni Vatan adı altında çıkıyordu. Fakat gazetenin özü bakımından, izlediği yol bakımından «Yeni Vatan» ile sadece «Vatan» arasında isim ayrılığından gayri bir fark yok.

İngilterede, geniş Türk (Kıbrıslı) topluluğuna seslenme olanağını bulmuş bu kişilerin gazetede Türk kültürünü, Kıbrısın gerçek iç problemlerini, Anavatan davalarını, İngilterede ikinci sınıf vatandaş muamelesi gören Kıbrıslıların kaderini sayfalarında ele aldığını, eleştirdiğini, okuyucuları aydınlatma yolunda bir şeyler yaptığını sanıyorsanız ÇOK AMA ÇOK YANILIYORSUNUZ.

Kıbrıs hakkında bir politik haberden gayri gazete'de diş kovuğunu dolduracak, akıllı, kafası işleyen, Türkiye ve dünya problemleriyle ilginen kişiye seslenen tek haber ve yazı bulamazsınız.

Bu gazete daha ziyade, «Milyoner, zengin Methiyecisi», adını almalıydı. Her sayısında bir Kıbrıslı Türk vatandaş ele alınır... Ama İngilterede canına okunan, kast dışı muamele gören çeşitli maddi ve manevi problemleri olan bir Kıbrıslı Türk mü ele alınır? Ne münasebet... Vatan'cıların fakir fukara ile ne alış verişi olurmuş,

fabrikası olmıyan, saraylarda yaşamıyan, çifter çifter dükkanları olmıyan, insan mı ki VATAN'cılar onunla ilgilensin?...

VATAN'cılar Kemal Kansaran adında Kıbrıslı Türk'ün methiyesini yapar... Bu efendi Londraya cebinde 5 peni ile gelmiş, şimdi sormayın Büyük Kensa Models Ltd. in sahibi. Türkiyeden işçi getiriyor... Halbuki, VATAN gazetesi Kensa Models'de çalıştırılan Türk işçisiyle bir de konuşaydı... Ne iyi olurdu.

Bir başka sayısında Özkan Hasan adında bir fabrikatörün methiyesi yapılıyor. Bu da İngiltereye aç gelip, sonradan zengin fabrikatör olanlardan. Arkadan bir zengin daha, 17 yıl önce 5 lirası olan Cemal Redif şimdi 3 fabrikaya sahip...

Fakat bu methiyelerin hiç biri, 12 Ekim, 1968'de Yeni Vatan'da çıkan ve Padişahlık devri, profesyonel methiyecilerine taş çıkartan birisi tarafından kaleme alınmış methiye ile boy ölçüşemez...

Koca puntolarla bir manşet çekilmiş: TÜM TÜRKLÜK DÜNYASININ TANIDIĞI BÜYÜK İSİM: Evi gelecekte tarihi bir müze olabilirmiş... Meraklandınız değil mi? Tüm Türklük dünyasının tanıdığı bu isim KİM? Türklük dünyası için ne gibi hizmetlerde bulunmuş'da ismi BÜYÜK isim olmuş, evi de gelecekte tarihi müze olacakmış?.. Bu «illustre inconnu» ünlü meçhul Salih Hulusi Tamer adında bir zengin terzi. Şimdi iş adamı, pantalon diktiriyor, satıyor...

Bay Tamer, Elçilik'den de pek iltifat görür. Cumhurbaşkanı buraya geldiğinde imzalı bir resmini vermiş Bay Tamer'e o, da çerçeveletip duvara asmış... Bir de 1957 yılında Behçet Kemal Çağlar gelmiş buraya, en şiirden nasibi olmıyan bir şiir yazmış (Behçet Kemal'den başka ne beklenirdi...)

Profesyonel methiyeci diyor ki bu yazısında: «... Tamerler için yıllardır Anavatanda ve Kıbrıs'da Türk basını sayısız güzel yazılar yazdı. Fakat yazılanların en güzeli: gene çok usta bir elden şiir olarak çıktı. Çağımızın en ünlü Türk şairi, Behçet Kemal Çağlar, 14 Nisan 1957'de Tamerler için yazdığı şiir başlı başına bir değer olarak Londra'da Tarihi bir Müze haline gelmiş Tamerlerin evinde duruyor. Milli Şair Behçet Kemal Çağlar'ın Tamerler için yazdığı şiiri aynen yayınlıyoruz:» diyor methiyeci.

Çağımızın en ünlü Türk şairi diye Bayram günleri şehir meydanlarında şiir diye şiirle ilgisi olmıyan bazı şeyleri haykıran Behçet Kemal Çağlardan bahsetmek zaten bu methiyecinin bilgi seviyesi hakkında bizi gerektiği kadar aydınlatmış oluyor. .

Sunay'ın imzalı fotoğrafı duvarda asılı, «Bayram şairi»nin yalamak için yazılmış bir kaç satırı var diye bir ev müze mi oluyormuş?...

Ben, Bay Salih Tamer'in yerinde olsaydım, son derece gülünç bir duruma düşürüldüm diye bu methiyeciyi mahkemeye verirdim. Şayet Bay Salih Tamer dendiği kadar alçak gönüllü bir adamsa, böyle dalkavukluklardan iğrenmeliydi.

Ümid edelim ki bundan böyle VATAN gazetesi dalkavukluklardan vazgeçsin... Kıbrıs ve Türkiyedeki olaylara gerçek değerlerini versin... Ve İngiltere'de'ki tüm Türklerin gazetesi olabilme yolunda sağlam ve olumlu adımlar atsın.

Ve bir kere daha methiyecilere şunu hatırlatalım: Tüm Türklük dünyasının tanıdığı isimler arasına katılmak için bir Fatih Sultan, bir Namık Kemal, bir Atatürk, bir Tevfik Fikret, bir Nâzım Hikmet olmak gerek...

Her milyon yapan, her Londrada küçük saraylarda oturan, her Behçet Kemal'i otel parasından kurtaran BÜYÜK TÜRK olamaz. Bu ünvan öylesine ucuz değildir.

Şehrimizde Tanınmış Bir Aileye Ait

senelerden beri teker teker eşsiz bir zevk ve itinayla seçilmiş büyük sanat değerini haiz eserlerle son senelerin en büyük

MÜZAYEDESİ

20 Nisan 1969 Pazar Günü Saat 10 da

ŞİŞLİ MEYDANI Halâskârgazi Cad. No: 368 Çiftkurt Ap. Daire 4

Paris malı gayet ince marketeri ve bronzlu Bahü, yine Paris malı eşine ender rastlanır marketeri orta masası, Epok Lui XVI yaldızlı Fransız minyon goblen salon takımı, ayrı ayrı birer sanat eseri olan marketeri, komodlar, ufak masalar, dikiş ve mücevher masaları ve sehpalar, bombe camlı Fransız verni marten vitrin, Çin lâk masa, Fransız yaldızlı berjerler, Lui Filip ve Lui XV maon ve pelesenk koltuk ve sandalyeler, marketeri tekerlekli servis masası, fildişi ve bronz marketeri görülmemiş güzellikte ufak masa, Fransız biribirinden güzel bronz ve kristal avize ve aplikler, Sevr vazo jardinyer kutu ve duvar tabakları, saks grup biblo ve heykeller, Kapo di monte büyük şekerlik, vazolar ve heykeller ve çeşitli Çin eserlerle nadide porselen koleksiyonu gayet ince İsfahan taban halıları, Keşan ve Buhara taban halıları, ayrıca, İran halı ve seccadeler, Avrupa gümüş çatal, bıçak takımı, şamdanlar, tablolar, kristaller ve tarifi gayri kabil çeşitli eserler.

BEHAR Tepebaşı Asmalı Mescit Sok. No: 67.
Tel: 49 44 38

BATILAŞMA
DÜZENİN ANTİKALAŞMASI

T. AĞAOĞLU

Kapıkulu'nun "izm" inhisarı!

Türkiye, hiçbir fikrin, hiçbir ideolojinin ciddiye alındığı, tatbik kıymeti ve tatbik edilmek istidadı sezdirdiği bir diyar değildi. Gerçi şapka giymeğe başlamıştık ama kafalarımız kalpağa da uygundu, fese de... Ve bütün «izm»ler, Nazizm olsun, Komünizm olsun, Faşizm olsun, liberalizm olsun, hepsi, hattâ siyonizm ve antisiyonizm hepsi hepsi iktidarın dış politika avadanlığında birer ehli âlet halindeydi. Ve iktidar bunların hepsini kullanmak hakkında inhisarını da dikkatle muhafaza ederdi.

NİZAMETTİN NAZİF
(Y. İstanbul - 21.4.1969)

Beyefendiye de bir üniforma!

«27 Mayıs'ı hazırlamış ve gerçekleştirmiş askeri devrimcilerden MBK dışında kalmış olanlarıyla henüz yeni tanışıyorum. Gözüme ilk planda bir şey çarpıyor. Geçen yıllar içinde manen de olsa asla bozulmamış ve satılmamış olmaları. Sivil politikacıların en devrimci görünenlerinde dahi mide bulandıran küçük ayak oyunlarıyla, yozlaşmış kaypaklıklar ve Bizans entrikaları hiç olmadık anda ağır basabiliyor.

27 Mayısçılar ise dokuz yıl içinde hâlâ daha en az fire veren grup olarak görülüyor.»

ÇETİN ALTAN
(Akşam - 26.4.1969)

Hastaş Holding Skandalı

CHP'li bürokratlar tarafından yaratılan **«halk sektörü»** efsanesini halka yutturmak üzere müstafi Adana Milletvekili Dr. Suphi Baykam tarafından kurulan Hastaş Holding'in son maceraları tam bir skandal halini almıştır.

Türkiye'de kurulmamış şirketleri kurulmuş gibi ilan ederek küçük tasarruf sahiplerinden milyonlarca lira toplayan Hastaş Holding, Almanya'daki işçilerimizin dövizlerini de ele geçirmek üzere Türksan Şirketi ile birleştiğini gazetelerde ilan etmiş, hattâ Akşam Gazetesi de bu mutlu (!) olayı manşetinde okurlarına duyurmuştu.

Ancak daha sonra Türksan gazetelere bir ilan vererek Hastaş ile birleştiğini yalanlamıştır.

Bunu önceki hafta Hastaş ve Türksan şirketlerinin birlikte duyurusunu ihtiva eden üçüncü bir ilan izlemiştir.

Küçük tasarruflarını hisse senedine yatırarak bütün umutlarını Hastaş'a bağlayan zavallılar, asıl darbeyi geçen hafta Türksan'ın gazetelere verdiği dördüncü bir ilanla yemişlerdir.

Türksan'ın ilanında, gerçi Hastaş ile ön temas yapıldığı belirtilmekte, fakat ön protokolün anlaşma seviyesine çıkması için teferruatının tesbit edilerek ilgili şirket idare meclislerince de kabul ve tasdik edilmesi gerektiği bildirilerek Hastaş'a şu ağır itham yöneltilmektedir: **«Cari mevzuata göre, ancak, kurulmuş anonim şirketler için hisse senedi karşılığı para toplamak mümkündür. Şirketimiz ve Hastaş Holding arasında bu maksatla halen kurulmuş bir şirket mevcut olmadığından, yapılan ilanlarla mutabık olmadığımız gibi hiçbir ilgimiz de yoktur.»**

Gerçek ortadadır. Hastaş Holding, cari mevzuata göre resmen suç işlemiştir. Türksan bu suça ortak olmamak için ilanlarla durumu idare etmeğe çalışmaktadır.

Ticaret Bakanlığı müfettişlerinin halen Hastaş'ta bu kanunsuzluk dolayısıyla soruşturma yaptıkları da bilinmektedir.

Üniversiteli gençleri, bağımsızlık istedikleri için «zorbalık, şantaj ve sabotaj»la suçlayan pek sayın CHP yöneticileri bu kanunsuzluk karşısında ne buyururlar?

Ya Paşa'nın dümensuyunda gençlere saldıran pek saygıdeğer başyazarlar? Sayın solcu fıkra yazarları? Bu kanunsuzluk karşısında kalem oynatmak lutfunda bulunurlar mı? Yoksa, çarşaf gibi ilanların hatırına susacaklar mıdır?

Yazıklar olsun!

ANT ● Haftalık Dergi ● Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sorumlu Müdürü: ALPAY KABACALI ● Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN ● İdare Yeri: CAĞALOĞLU, Başmusahip Sok. Tan Apt. 10/11 - İSTANBUL ● Tel.: 27 81 09 ● P.K. 934 — Sirkeci - İSTANBUL Ankara Temsilciliği Tel. 13 46 20 ● Dizgi: ESENDİKLİ MATBAASI ● Baskı: VATAN

● Taşra Dağıtımı: HÜRRİYET DAĞITIM A.Ş. — Cağaloğlu - İstanbul, Tel.: 27 38 54 ● İstanbul Dağıtımı: FUAT BOTE - Ankara Cad. 84 - İSTANBUL, Tel.: 27 89 49 ● Abone Şartları: Yıllık 44 Lira, Altı Aylık 22 Lira, Üç Aylık 11 Lira ● İlan: Santimi 25 Lira; Yayın ilanları yüzde 50 indirimlidir ● Tam sayfa yayın ilanları 1500, yarım sayfa 800 Lira'dır ● Küçük yayın ilanları kelimesi 75 Kuruş'tur.